

AGENDA

- 8 oktober Trektelling
15 oktober Rivierentelling
29/30 oktober Najaarskamp Zeeland
zie deze Mourik
22 oktober Trektelling
5 november Trektelling
12 november Rivierentelling
19 november Trektelling
26/27 november Bekentelling (zie deze Mourik)
17 december Rivierentelling
10/11 december Beperkte Roofvogeltelling
7/8 januari Roofvogeltelling in groot gebied
WERK GROEP LAND VAN CUYK
16 oktober Vogeltrek bij de Kraayenbergse plassen
7.00 kerk van Linden
13 november Watervogels bij Druten
8.00 parkeerterrein oprit Ravenstein(A50)
13 oktober Ledenbijeenkomst bij van Schipstal
10 november & 8 december Zie 13 oktober

DE MOURIK

JAARGANG 9 NUMMER 3

VOGELWERKGROEP RIJK VAN NIJMEGEN EN OMSTREKEN

VAN DE BESTUURSTAFEL

VERSLAG VAN DE LEDENVERGADERING op 8 september 1983
Aanwezig: 24 leden

MEDEDELINGEN VAN HET BESTUUR

De contributie hoeft niet verhoogd te worden. Laurens is voortaan eerste secretaris, maar omdat hij telefonisch wat lastig te bereiken is, blijft het secretariaatsadres bij Rob.

BESTUURSVERKIEZINGEN

Henk de Vries is aftredend en niet herkiesbaar. Hij wordt bedankt voor zijn lange en stipte penningmeesterschap. Laurens en Dick zijn aftredend en herkiesbaar; beiden krijgen 15 stemmen en worden herkozen.

Als nieuw bestuurslid wordt Louis Geraets met 21 stemmen gekozen. (Inmiddels is Louis door het bestuur tot penningmeester gekozen).

TREKTELLINGEN

Deze worden ook dit najaar weer georganiseerd door Dick. De gegevens worden ter beschikking gesteld aan de Landelijke Werkgroep Vogeltrektellen. Voor data zie elders in dit nummer.

ROOFVOGELTELLING

Wordt nog één winter georganiseerd. In januari wordt een zo groot mogelijk gebied geteld en in december en februari een beperkt gebied. Informatie bij Gerard Mùskens.

RIVIERENTELLINGEN

Ook deze tellingen worden dit jaar voortgezet. Er wordt geteld in de maanden september tot en met april op de zaterdag, die het dichtst bij de 15de ligt. Men kan zich opgeven bij Herman Meekes.

BEKENTELLINGEN

Dit is een nieuw initiatief van Dick Visser. In de winter worden een aantal kleine rivieren, beken en weteningen op waterwild en ander vliegend gespuis geteld. Voor andere informatie zie elders in dit nummer.

NAJAARSKAMP

Na alsnog gebleken belangstelling wordt besloten een kamp in Zeeland te organiseren. Zie onder activiteiten en in agenda achterop deze Mourik.

GANZENFOLDER

Door meerdere werd de inhoud bekritiseerd, omdat er niet duidelijk stelling wordt genomen tegen de ganzenjacht. Het bestuur en andere leden brachten hier tegen in dat een tactische opstelling gunstig werkt en dat in het algemeen de lezer zich zelf een oordeel moet vormen aan de hand van de geboden informatie. Een meederheid van de leden ging accoord met de inhoud van het voorstel van het bestuur. Een ander punt van kritiek betrof de lengte. Besloten werd om boven het stuk in een soort uitgebreide kop een samenvatting van de tekst te plaatsen. Ten aanzien van de verspreiding werd besloten dat de folder huis aan huis in de Ooy-polder bezorgd zal worden. Hiervoor wordt de medewerking van de IVN-afdeling Nijmegen gevraagd. Daarnaast wordt nog contact met de Gelderlander gezocht om ook langs die weg ruchtbaarheid te geven aan de folder. Het idee om ook de scholen te benaderen in navolging van onze "sportieve vrienden" ontmoette niet voldoende animo.

ARCHIEF

Waarnemingen vanaf oktober 1978 kunnen nog ingezonden worden voor het Winter- en Trekvogelsproject. Peter spoort aan tot bijven inzenden van waarnemingen; hij zal enkele soorten gaan behandelen, zoals Dodaars en Tjiftjaf (overwintering). De steltloperstellingen in de Erlecomse waard lopen goed, maar nieuwe tellers zijn welkom. Het Wulpenonderzoek wordt herhaald; met name over Oost-Brabant moet meer bekend worden. Gegevens voor het futenonderzoek svp naar Peter of direct naar het RIN opsturen. Tellers van Kleine Zwanen kunnen zich bij Peter opgeven.

Redactie: Lies Begheyn
Johan Thissen

Redactieadres: Stollenbergweg 38, 6572 AC Berg en Dal

Distributie: Wim Melenhorst, Gen. Gavinstraat 38
6585 WN Mook, tel. 08896-2206

Illustraties: Dick Heg, Jeroen Helmer,
Pieter-Paul van Laake

Overname van (gedeelten) van artikelen of van illustraties is uitsluitend toegestaan met bronvermelding en schriftelijke toestemming van de auteur.

Aanwijzingen voor auteurs:

ARTIKELN - De redactie is bereid U bij te staan onder andere inzake het verzamelen van literatuur- en archiefgegevens. Tikwerk kan door ons gedaan worden.

Wanneer U het zelf tikt - Duidelijke, scherpe letter!

Geen versleten lint, machine schoonmaken of een wegwerp-carbonlint gebruiken.

Tikken op gewone A4-vellen.

Kantlijn links én rechts 2 cm, onder en boven 2,5 cm.

Dicht opeen tikken (regelstelling 1)

ILLUSTRATIES: Pentekeningen met Oost-Indische inkt op wit papier of transparant. Bij voorkeur ongeveer 1,5 tot 2maal de grootte waarop ze afgedrukt moeten worden.

INHOUD

- 89 Huishoudelijke berichten
- 92 Veldwaarnemingen maart-juni 1983
- 95 Rivierentellingen januari-februari 1983
- 99 Camargue, Crau en Alpillen mei 1981 & 83
- 118 Ganzenfolder

LEDENBIJEENKOMSTEN

Deze moeten georganiseerd blijven worden. De plek blijft een probleem. Chris van Swaay suggereert O 42 aan de Oranjesingel.

RONDVRAAG

Dick Heg deelt mee dat het SBB een verslag zal drukken van de broedvogelinventarisaties in de Bult bij Deurne. Overigens zijn hier niet alleen gegevens over de vogels verzameld, maar ook over de aanwezige plantenwereld.

LEDENMUTATIES

Adreswijzigingen: P. Brouwer, Pater Brugmanstraat 49, 6522 EH Nijmegen (ARCHIEF!)
A. Ebben, Vriezeweg 19, 6653 AE Deest
W. van Hoorik, Dominicanenstraat 121, 6525 KB Nijmegen
R. Schuurkes, van Diemberbroeckstraat 73, 6512 BA Nijmegen
M. Weerts, Soetendaal 8a, 5821 BL Vierlingsbeek

Nieuwe leden: Th. Janssen, Regt. Stoottroepenstraat 6, 5431 TA Cuyk, 08850-14780
P. Brugman, Regt. Stoottroepenstraat 14, 5431 TA Cuyk
W. van Hout, Beerseweg 41, 5451 NR Mill

AKTIVITEITEN

NAJAARSKAMP IN ZEELAND

Dit vindt plaats in het weekeinde van 29/30 oktober. We zitten in een huisje bij Haamstede; er kunnen 13 personen mee. Het overnachten kost f 22,- p.p. Opgeven bij Laurens Rietveld (080-231978).

Waarschuwing! Tot zijn spijt heeft uw excursie-regelaar dit kamp moeten plannen tijdens de landelijke demonstratie in den Haag tegen kernwapens en wapenwedloop. Al te veel reclame past dus niet, maar het is in Zeeland echt prachtig en mis-schien is het dit jaar eens een keer wél mooi weer!!

LANDELIJKE PROJECTEN

Mensen die nog telgegevens hebben van

1. Wulpen
 2. Kleine Zwanen
 3. Futenbroedvogelsonderzoek
 4. Steltlopers in het Erlecomse Waard/Kaliwaal-gebied
- worden dringend verzocht deze gegevens aan Peter Brouwer op te sturen.

BERICHT

Het SOVON-Atlasproject voor Winter- en Trekvogels wordt op 30 september wat het veldwerk betreft beëindigd. Het werkgebied van onze VWG is redelijk onderzocht. Alle medewerkers zal in de komende tijd gevraagd worden de geleverde gegevens nog eens te controleren. Mensen, die nu toe nog niet aan het project hebben meegedaan zou ik vriendelijk willen verzoeken hun gegevens vanaf oktober 1978 alsnog ter beschikking te stellen. Het te verschijnen Atlasboek wordt er des te vollediger door. Ik ben gaarne bereid mee te helpen om de gegevens uit te werken. Verder worden alle medewerkers verzocht hun kaarten zo snel mogelijk na 30 september op te sturen in verband met het opstellen van de definitieve lijsten die voor controle aan de waarnemers zullen worden toegestuurd.

BEKENTELLINGEN

De eerste vindt eind november plaats:

- 26-11 Niers (Dick Visser, 08891-3035, Johan Thissen)
- 27-11 Lage Raam en Peelkanaal (Rein Böhmer, 08860-3330)
- 27-11 Sint Jansbeek (Dick Heg)
- 27-11 Linge (Olof van Hoorn, Dick Visser)

Voor de volgende watertjes worden nog tellers gezocht:

Nieuwe Wetering (Land van Maas en Waal), Hertogswetering (Maaskant), Kendel (zijriviertje van de Niers) en de Sambeekse Uitwetering.
Opgeven bij Dick Visser, Bruuk 122, 6562 KH Groesbeek, 08891-303.

TREKTELLINGEN

Op de ledenvergadering is het volgende schema opgesteld. Als je mee wilt doen kun je met de genoemde personen contact opnemen.

	begin	Holdaurn	Jansberg	Vortum	ESTEL
8-10	6.30	J. Helmer	H. de Vries	D. Heg	P. Brouwer
22-10	6.45	Thissen, Böhmer	"	"	"
5-11	7.10	O. van Hoorn (08893-1448)	D. Visser	"	"
19-11	7.35	C. van Swaay (080-234748)	"	"	"

Gegevens (per kwartier en per 16 windrichtingen) naar Peter Brouwer. Tellers kunnen zich ook bij Dick Visser (08891-3035) opgeven.

ROOFVOGELTELLINGEN

Opgeven bij Gerard Müskens (08896-1767).

RIVIERENTELLINGEN

Zie verslag van de ledenvergadering. Opgeven bij Herman Meekes (080-783301)

Redactioneel

BROEDVOGELINVENTARISATIE BOTTENDAAL

Het ingelegde artikel kan ingevoegd worden in de vorige Mourik. Deze is dan compleet. Overigens is gebleken dat het ontbreken niet aan de auteur lag.

W: W. Helmer	WH: W. Hesen	Hs: Echtpaar Hermsen
DV: D. Visser	WV: W. Verpoort	CS: C. van Swaay
PB: P. Brouwer	Re: M. Reijnders	LR: L. Rietveld
FK: F. van Kalleveen	LG: L. Geraets	MD: M. van Dongen
LB: L. van den Bergh	AE: A. van Eck	HdV: H. de Vries
FM: F. Meijs	JH: J. Helmer	P: P.-P. van Laake
OH: O. van Hoorn	Rbö: R. Böhmer	JT: J. Thissen
FSt: F. van Strooband	JJ: J. Jacobs	PS: P. Scholte
Rb: R. Bouman	FS: F. Snel	rt: rivierentelling
DH: D. Heg	RM: R. Müskens	GM: G. Müskens
		HM: H. Meekes

VELDWAARNEMINGEN maart-juni 1983

Roodkeelduiker	tot 16-3 1 ex. Waalstrang Ewijk (div.) tot 15-3 1 ex. Kraayenbergse plassen Gassel-Cuyk (div.)
Fuut	28-5 + 20 nesten rietveld Tiengeboden-Ooy (W)
Roodhalsfuut	tot 20-4 1-3 ex. Groene Heuvels Bergharen (div.) 7 en 26-3 1 p. balts Plasmolen (DV) 23-5 1 ad. in broedkleed Bemmelse Waarden (PB); dit is de eerste mei-waarneming in het riviereengebied
Aalscholver	maart en begin april noord-noordwestelijke trek langs de Maas bij Gennep en Vortum
Roerdomp	roepende ♂♂ waargenomen in de Groenlanden (2 à 3), de Ooyse Graaf (2), de Halve Galg (1), Oude Waal bij Kekerdom (1)
Kwak	26-6 1 juv. ex. Bemmelse Waarden (PB)
Purperreiger	30-4 1 ex. Groenlanden (JH)
Ooievaar	7-5 1 ex. boswachterij St. Anthonis (FK) 23-5 1 ex. naar O Gendtse Waarden (PB) heeft langere tijd in dit gebied rondgezworven, o.a. bij Pannerden 26-5 1 ex. overvliegend Groot Middelveld-Druten (LB) 21-6 2 ex. naar O Stevensbeek (FM)
Kleine Zwaan	15-3 8 ex. t.p., 31 naar W Gendtse Waarden (OH) laatste waarn.
Wilde Zwaan	6-3 25 ex. Kekerdomse Waard (FSt) 12-3 16 ex. " " (RB) laatste waarneming
Kolgans	6-3 300 ex. Gendtse Waarden 13-3 20 ex. " " (PB) laatste waarneming
Grauwe Gans	5 broedgevallen Ooyppolder
Bergeend	1-3 1 ♂ St. Jansbeek Vortum (DH) 20-3 2 ♂♂ Niers Gennep (WH) 12-3 1 p. Mazenburg Heyen (WV) 23-4 1 p. foeragerend Mazenburg Heyen (DH) 23-5 1 ex. Paesplas Gennep (WH)
Smient	13-3 8 ex. Mazenburg Heyen (DH) 11-3 2100 ex. Kaliwaal-Leeuwen (DV,PB) 13-3 1700 ex. Kaliwaal-Ooyppolder (OH,PB)
Krakeend	1-3 28 ex. Groenlanden 14-4 1 p. foeragerend stuw Sambeek (WV,DH) 23-4 3 ♂♂, 1 ♀ foeragerend Mazenburg Heyen (DH) 16-4 4 ex. Kraayenbergse Plassen (LG) 13-3 t/m 29-3 1 ♂ Lindenholt (HM) 10-4 1 ♂ stuw Sambeek (DH)
Pijlstaart	zeer laat dit jaar; slechts één maart-waarneming
Zomertaling	14-3 4 ex. foeragerend stuw Afferden (Re)
Krooneend	12-3 1 ♀ Kraayenbergse Plassen (LG) 2 broedparen Ooyppolder, geen van beide succesvol
Tafeleend	18-6 118 ex. (min. 82 ♂♂) Oude Waal-Ooyppolder (PB) op droogvallende uiterwaard
Eidereend	tot 14-4 1 ♂ stuw Afferden (div.) tot 20-3 1-2 ex. Mazenburg Heyen (div.)
Brielduiker	10-4 Grindkuilen Mill 10-4 Groene Heuvels Bergahren; laatste waarnemingen
Nonnetje	5-4 1 ♂ foeragerend Millingerwaard (WV,DH), laatste waarneming
Middelste Zaagbek	6/9-3 1 ♂ Mazenburg Heyen (div.)
Grote Zaagbek	11-4 1 p. Kaliwaal-Ooyppolder (AE) laatste waarneming
Zwarte Wouw	8-3 1 ex. Siebengewald (Re) 5-4 1 onvolwassen ex. Personenbos Beuningen (RB) 4-5 1 ex. Groenlanden (W) 15-5 1 ex. naar W Deurnese Peel (DH) 30-5 1 ex. naar NO Altforst (LB)

Rode Wouw	12-3 1 ex. naar Z Ons Erf-Berg en Dal (JH) 13-3 Mill (Rbö) 25-3 1 ex. foeragerend Canadees Kerkhof (JJ) 25-3 1 ex. naar Z Groeningen (DH) 14-4 1 ex. naar Z Hatertse Broek (FS) 18-4 1 ex. Tongelaer Beers (LG) 11-5 1 ex. Eendekooi Beneden-Leeuwen (LB) 7-5 1 ex. naar NO Gennep (WH) 12-5 1 ex. Groesbeek (RM)
Visarend	14-3 1 ex. Kekerdomse Waard (FSt) 30-4 1 ex. naar ZO Kaliwaal-Ooyppolder (RB) 22-5 1 ex. naar N " " (JH)
Roodpootvalk	18-4 1 ex. Groenlanden naar ZO (OH)
Smelleken	7-5 1 ♀ Groeningen (DH)
Slechtvalk	25-4 1 ex. Grave (Rbö) 14-3 1 ex. Lindenholt (mond. mededeling aan HM)
Kwartel	15-5 1 ♂ roepend Staartjeswaard-Beuningen (RB)
Waterral	17-4 1 ♂ " Ganzenorgel-Gassel (LG)
Porseleinhoen	uitzonderlijk jaar in het riviereengebied; meer dan 100 ♂♂ roepend 8-6 1 ♂ roepend Langstraat Groenlanden (JH) 26-6 1 ♂ " Bemmelse Waarden (PB) 28-6 1 ♂ " Tien-Geboden (JH) 28-6 1 ♂ " Kekerdomse Waard (OH)
Kwartelkoning	8-6 1 ♂ " Kaliwaal-Ooyppolder binnendijks (JH)
Kraanvogel	13-3 37 ex. naar NO Hatert (FS) 13-3 2 ex. naar NO Horddonken Vortum (WV,DH) 20-3 5 ex. overvliegend Gennep (Re) 22-4 5 ex. naar N Horddonken Vortum (DH)
Scholekster	25-3 58 ex. foeragerend stuw Sambeek (DH) 6-4 59 ex. Kaliwaal-Ooyppolder (PB)
Kluut	weinig ex. in de Millingerwaard e.o., max. 5, geen broedgevallen 15-5 3 ex. naar N Groeningen (DH)
Goudplevier	22-5 1 ex. Erlecomse Waard (Hs)
Kanoetstrandloper	22-5 1 ex. " " (Hs)
Kleine Strandloper	14-4 1 ex. foeragerend stuw Sambeek (div.)
Bonte Strandloper	11-4 1 ex. Millingerwaard (AE)
Kemphaan	5-4 65 ex. Kaliwaal-Ooyppolder (OH) 18-6 2 ♂♂ in broedkleed Oude Waal-Ooyppolder (CS)
Bokje	26-3 1 ex. uiterwaard Winssen (RB)
Grutto	11-3 330 ex. Kaliwaal-Leeuwen 11-3 339 ex. Dreumelse waard (DV,PB) 15-3 307 ex. Gendtse waarden (OH) 19-6 206 ex. Oude waal-Ooyppolder (JH)
Regenwulp	12-4 8 ex. Ooyse Graaf (OH) 7-5 St. Anthonis (FK,GM)
Zwarte Ruiter	10-4 1 ex. stuw sambeek (WH,DH) 18-6 4 ex. in broedkleed Erlecomse Waard (PB)
Groenpootruiter	9-4 1 ex. Oude waal-Ooyppolder (JH,AE) 27-4 42 ex. uiterwaarden Winssen (RB) 13-5 16 ex. Oude Waal-Ooyppolder (W) 10-6 1 ♂ Mazenburg Heyen (Re)
Witgatje	18-6 2-3 ex. Oude waal-Ooyppolder (PB)
Bosruiter	30-4 1 ex. Millingerwaard (CS,AE) 13-5 1 ex. foeragerend Groenlanden (JH) 25-6 1 ex. Millingerwaard (JH)
Oeverloper	12-3 2 ex. Maas 18L (rt) 22-5 13 ex. Lindenholt (HM)
Dwergmeeuw	23-4 t/m 29-5 1-2 ex. Maas Boxmeer-Sambeek (div.) 5-5 2 ex. foeragerend Millingerwaard (RB) 6-5 5 juv. ex. Kaliwaal-Ooyppolder (OH)

Stormmeeuw	28-6	1 p. kokmeeuwenkolonie Kaliwaal-Ooypolder (OH)
Grote Mantelmeeuw	21-5	4 ex. Kaliwaal-Ooypolder (JH)
Visdief		18 nesten Kaliwaal-Ooypolder, 8 nesten Millingerwaard (OH, JH)
Dwergstern	1-6	1 ex. Oude Waal-Ooypolder (PB)
Zwarte Stern	1-6	22 nesten Groenlanden, 23 nesten Ooyse Graaf (PB)
Witwangstern	6/8-5	1 ad. ex. Oude Waal-Ooypolder (div.)
Kerkuil		broedpaar Sambeek (DH)
	22-6	1 ex. Leuth (JH)
Velduil		1 p. stuw Afferden e.o., 1 p. Keent bij Grave, 1 p. Gassel
		tot 17-4 1 ex. Erlecomse Polder
IJsvogel	12-3	1 ex. Erlecomse Polder (LR)
Hop	22-4	1 ex. Hollands-Duits gemaal-Ooypolder (W)
Draaihals	4/5-4	1 ex. foeragerend Tongelaer Mill (LG)
Oeverzwaluw		kolonies bekend in Millingerwaard, grindkuilen Mill en Kraayenbergse Plassen. Ongetwijfeld zijn er meer. Graag gegevens.
Duinpieper	6-5	1 ex. Millingerwaard (JH)
Waterpieper	25-3	1 ex. Erlecomse waard (MD)
Engelse Gele Kwik	23-4	1 ex. Erlecomse Dam-Ooypolder (JH)
	7-5	1 ♂ Groeningen (DH)
Noordse Gele Kwik	8-5	+ 30 ex. Millingerwaard (JH)
	13-5	8 ex. Tiengeboden (W)
Grote Gele Kwik	5-3	1 ex. Tongelaer Beers (LG)
	6-3	1 ex. Lindenholt (HM)
	13-3	1 ex. naar O Maas Boxmeer (DV, WV)
	16-3	1 ex. naar ZW Stevensbeekse Bos (DH)
	18-6	2 juv. ex. Hoekse Waard-Ooypolder in afwateringssloot (PB)
Blauwborst	1/3-4	1 ex. in tuin! Beers (LG)
Tapuit	26-3	1 0 Persingense straat-Ooypolder (W)
Beflijster	14-4	1 ♂, 1 0 Paesplas Gennep (Re)
	16-4	1 0 Wercheren-Ooypolder (AE)
	17-4	2 00, 1 ♂ Toernooiveld-Nijmegen (HdV)
	18-4	3 ++ ♂♂ Wychens Ven (Hs)
Kramsvogel	26-5	1 ad, 1 juv. Zyfflich (P)
Sprinkhaanrietzanger	30-4	1 ♂ zingend Groot Raamdal-Grave (Rbö)
	1-5	1 ♂ zingend de Bruuk (JT)
	4-5	1 ♂ " Achterdijk Mill (LG)
Snor	29-5	1 ex. Paesplas Gennep (WH)
Klapekster	tot 19-4	Ullingse Bergen-St. Anthonis (FK) 1 ex.
	tot 15-4	1 ex. de Hamert (Hs)
	tot 5-4	1-2 ex. Mulderskop/Zweefvliegveld Malden (div.)
Bonte Kraai	4-3	1 ex. Kaliwaal-Ooypolder (PS, JH)
	12-3	1 ex. Maas 16L (rt)
Frater	13-3	1 ex. St. Anthonis (Rbö)
Ortolaan	28-4	1 ♂ zingend Wells Meer-Bergen (Hs)
Grauwe Gors	22/30-4	2 ♂♂ zingend Circul van de Ooy (div.)
De Rubriek Exotica		
Rode Kardinaal	7/8-4	1 ex. Vilt-Beugen (WH)
Magellaengans	23-3	1 ♂ Loenense Buitenpolder (PB)
Canadese Gans	15-3	3 ex. Gassel (LG)
Mandarijneend	maart	1 0 Waal-Ooypolder (div.)
Nijlgans		min. 3 broedparen met jongen Ooypolder
Zwarte Zwaan	1-3	ex. Ooypolder

Alle inzenders weer bedankt. Mensen die hun waarnemingen over de periode maart-juni nog niet hadden ingezonden, kunnen dit alsnog doen. Interessante waarnemingen zullen dan in de volgende waarnemingenrubriek worden opgenomen.

De volgende aflevering zal de periode juli-oktober beslaan. Graag zo snel mogelijk na 31 oktober opsturen aan onderstaand adres.

NB UW WAARNEMINGENSECRETARIS IS VERHUISD!!!

Adres nu: Peter Brouwer, Pater Brugmanstraat 49 (oud was 44), 6522 EH Nijmegen
tel. 080-220618 (is hetzelfde gebleven)

RIVIERENTELLINGEN januari 1983

Soort	Trajekten																		Tot.	
	Waal								Maas											
	2L	3L	4L	5L	6L	7L	8L	13R	14R	15R	16R	17R	18R	13L	14L	15L	16L	17L		18L
Fuut	10	34	12		22	4	14		5	8		4	2		1		3		1	120
Dodaar	1	3			1			1	1	3		1	5				1	16	4	37
Aalsch	85	3			3		52													143
Bl.Rei	6	17	7	1	4	2	3	1		3	2	6	1	3		2	11	6	1	77
W.Eend	961		103		126		870		169		402		22			216		17		6668
Wi.tal	243	12		308		40		452		569		298		40	2			19		
Krakee	1	17								30										320
Smient	950				3	4000														18
Pylsta	24	8			15															5005
Slobee	6	37																		33
Kuiflee	27	177	82		100	6	174	5	38	184	12	3		16	2		57	2	3	43
Tafele	149		470		215		3200		3		14				2		1			888
Eidere		233		6						93				3						4589
G.Zaag	27	9	1	5	35	4	11	1	2											3
Nonnet	12	5	8		10	3														94
Bergee	1		1																	38
Nylgan		2																		2
Gr.Gan	57																			2
Kolgan	14	145				80				1										57
Rietga						700							9							240
Kn.zwa	8	10	4	20	6	2	5		14	2		3	57					2	4	734
Kl.Zwa	4	5	48	37	5		10													137
Buizer	2	28	1		2	2		2		5	6	3	4	5	3	5	9	5	2	109
Sperwe		3																		84
Havik	1																			3
Smelle	1																			1
Torenv	2	9	1		2			2	2	1	5	2	3	1	2	1	4	2		39
Patrys		2						5									6	5		18
W.hoen		2	2		2	4	13	9	2	25	4	17	9	46		13	20	38		206
Meerke	503		399		1686		1000		857		398		80		437		627		59	9099
Kievit	3500				460		1350		1274		200		12			400		263		
W.snip	1			340			1595							1						9120
Wulp						23														1
Kempha	30																			23
G.M.Me	3					6														30
K.M.Me				1																9
Zil.me	15	11	2	5		8	2	2	1						1			2	1	1
Stormm	30	140		3	7	6	1		32	11	304	218	13	3	5	3	39	245	64	1124
Kokmee	930		70		322		340		358		3305		120		110		244		265	
Hol.du	149		95		32		508		92		290		207		44		8	972		9596
Houtdu	420	264	12	5	25	45		114	33	85	66	16	8	80	111	77	90	114	71	272
T.Tort										25	2			4	1	1		34	4	71
St.uil										1										1
G.B.Sp		1											1							2
Veldle				3				21												33
Graspi		30						3				2	5	3						43

Soort	Trajekten																		Tot.
	Waal								Maas										
	2L	3L	4L	5L	6L	7L	8L	13R	14R	15R	16R	17R	18R	13L	14L	15L	16L	17L	
G.B.Sp														1					1
Boomle																			1
Graspi		49			1									13			64		4
Wi.kon			1											2					3
Heggem			1								1								2
Gr.Lys	1	14	2							1	1				1	2	2		1
Kramsv	50	135			35			135	40	85	26	26	2	63	85	12	19	22	17
Zangly														1					1
Koperw		129							5	16	20		5	40	52	2	2	1	3
Merel	1	24	5		1			4	1	21	1	1	4	34	48	11	14	10	170
Roodbo		3						1	2	4	1	1		3	1			1	2
Koolme		4	3					1	1	7	2		8	28	17	2	7	1	81
Pimpel														12			4	1	18
Sta.me								7						5	6				18
Bo.kru												1	1						2
Geelgo															3		2		5
Rietgo															1		6		7
Sijs		1																	1
Vink		3						33		3			2				10		51
Keep															1				1
Ringmu								60	72					10	50	100	200	4	496
Spreeu		250			8		30	15		35	21	30	38	127	75	2	63	150	100
Zw.Kra	9	45	8	9	13	15	9	27	4	5	34	18	17	97	90	44	34	154	95
Ho.Kra							1												1
Roek	7									28		22	200	30	120	130	30		25
Kauw	155	62	1	2			8	47	260	16	18	22	22	56	150	31	78	49	987
Ekster	3	30	1	7	8		19	12	2	28	14	8	37	77	33	14	23	19	335
Gaai														1			2		3
73																			48.439

Leuke soorten in deze telling: Roodkeelduiker (2), Zwarte Zee-eend (1), Grutto (3), Kemphaan (12), Boomleeuwerik (1), Bonte Kraai (1).

Het aantal soorten deze telling lag weer wat hoger dan in januari, het aantal exemplaren was wat lager. Enkele soorten hebben een vrij drastische aantals verandering ondergaan. Als eerste zou ik in dit verband willen wijzen op de vervijfvoudiging van het aantal wintertalingen. Blijkbaar zijn ze tussen de twee tellingen van januari en februari massaal teruggekeerd uit hun overwinteringsgebieden.

Een tweede soort die nogal een grote aantalsverandering te zien geeft is de Kievit. Nog slechts een kwart van het januari aantal werd geteld. Naar verwachting zou het aantal minstens gelijk of zelfs nog hoger moeten zijn. Waarschijnlijk speelt het weer (sneeuwbuien) hier sterk mee. Dat weer heeft waarschijnlijk ook zijn weerslag op veel andere soorten gehad, zodat een aantal soorten onderteld zal zijn.

CAMARGUE, CRAU en ALPILLES mei 1981&83

1. Inleiding.

Dat de Camargue een vogelgebied van de bovenste plank is, behoeft de gemiddelde Mourik-lezer niet verteld te worden. Minder bekend is dat op zeer korte afstand van de Camargue twee gebieden liggen, die een vogelaar die dit deel van Zuid-Frankrijk bezoekt, zeker in zijn ekskursieprogramma moet opnemen.

De bedoeling van deze bijdrage is belangstelling te wekken voor niet alleen de Camargue, doch met name voor de ernaast gelegen La Crau en Les Alpilles.

Dit wordt gedaan door het weergeven van vakantie-ervaringen (mei-juni 1981 en mei 1983). Tegelijkertijd krijgt de serie interessante vogelgebieden in het buitenland (Mourik 8, nr 4, p 117) een vervolg.

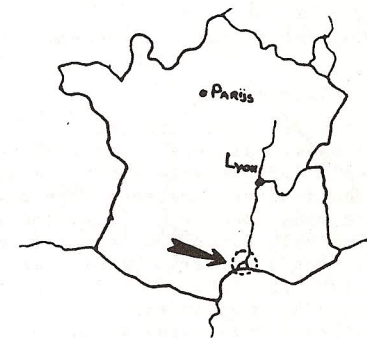

fig. 1
Ligging van de Rhône-delta

2. Landschap.

De Camargue is de delta, die de Rhône vormt bij zijn monding in de Middellandse Zee. Net zoals de Nijl-delta, de Evros-delta in Griekenland, de Donau-delta en geheel Nederland als Rijn-delta, bestaat het gebied uit zand, klei en veen en de daarop groeiende vegetatie vormt een ideaal vogelbiotoop. (zie voor Donau-delta: Mourik 5, nr 4, p 126).

In feite is de Camargue slechts het klei- en veengebied en heeft het afgezette zand (de Veluwe en Nijmeegse heuvelrug van de Rijn-delta) een andere naam. Dit droge gebied, La Crau, is niet geplooid doch vormt juist een grote vlakte. Deze vlakte is bezaaid met rolstenen. Deze zijn in het geologisch verleden aangevoerd door de Rhône en de Durance, die voordat hij een zijrivier van de Rhône werd rechtstreeks in de Middellandse Zee uitkwam. Deze rolstenen bedekken nagenoeg het gehele landoppervlak, waardoor de Crau een (steen-)woestijnkarakter heeft. Typische woestijnvogels voelen zich hier thuis.

Zoals in fig. 2 te zien is, volgt vanuit zee na de droge erosie-vlakte een gebergte. Moeten we in Nederland daarvoor naar de Middellandse gebergtes, in de Rhône-delta behoeven we vanuit de Crau slechts 10 à 15 km verder om in de gebergte-rug de Alpilles te komen. Hoewel dit gebergte niet hoog is (ca 400 m), door z'n steilheid en onbegroeide rotsen bezitten de Alpilles het karakter van een hooggebergte. Hier kunnen we dan ook soorten als Rotszwaluw en Blauwe Rotslijster aantreffen.

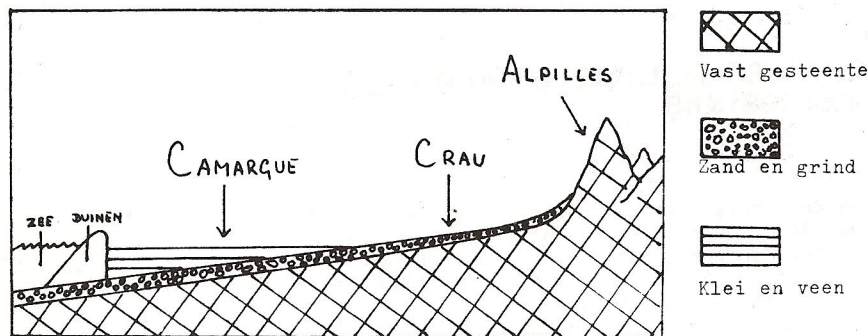

fig. 2
Geologisch verband (schematisch) tussen de drie gebieden.

3. Klimaat.

Bijna per definitie scoort het weer rond de Middellandse Zee een voldoende. Dat deze voldoende bij de Rhône-monding wat magertjes uitvalt, komt door de vele wind. Hoeveelheden zon en neerslag zijn vergelijkbaar met de dichtbijgelegen Côte d'Azur, dus ideaal.

De vaak koude wind is afkomstig uit het noordelijker gelegen Massif Central. Koude luchtmassa's zakken vandaar door het Rhône-dal zuidwaards. Dit verschijnsel treedt relatief vaak op en is bekend/berucht als 'Mistral'. Zo'n Mistral-periode kan wel 5 dagen duren.

In 1981 trad tijdens ons verblijf van 10 dagen geen Mistral op, wel 2 dagen gewone harde wind. In 1983 werd van 14 dagen de helft door de wind beïnvloed; 4 dagen Mistral en 3 dagen storm uit een andere hoek. Wat de regen betreft: in 1981 werden we hier $1\frac{1}{2}$ dag mee gekonfronteerd en in 1983 slechts $\frac{1}{2}$ dag. Deze laatste $\frac{1}{2}$ dag is helemaal bijzonder omdat in dezelfde periode verder in Europa Pluvius van geen ophouden wist. De binnenstad van Keulen stond twee maal onder water en bij thuiskomst zagen we de Waal op rekord-hoogte.

De temperatuur is in mei ideaal: net boven de 20° C. Die in de zomer hoeft geen toelichting en ook in de herfst kan het nog knap heet zijn.

4. Reis en Reistijd.

De Rhône-delta is tweemaal in het voorjaar bezocht. In 1981 van 20 tot 31 mei en in 1983 van 9 tot 24 mei. Zowel in 1981 als in 1983 werd over de afstand Nijmegen - Camargue drie of vier dagen gereisd. Zonder kinderen is de 1100 km in twee dagen te overbruggen.

Een voordeel van langzaam trekken is de mogelijkheid van vogelen onderweg. Een uitstekende gelegenheid hiertoe biedt een merengebied ten noordoosten van Lyon. Deze streek rondom Villar-les-Dombes is in april op zich al een vakantie waard. Illusterend hiervoor is de waarneming in 1981 van drie reigersoorten tegelijk in één kijkerbeeld (Blauwe -, Purper- en Kleine Zilverreiger) en in 1983 Witwangsterns en een Velduil. Een tip voor de terugreis: ten westen van Lyon is het boven-Loiredal ook waterrijk. Hier hebben we veel Geoorde Fuutjes in broedkleed kunnen waarnemen.

5. Verblijf.

Zowel in 1981 als in 1983 werd gekampeerd. In 1981 bij Stes.Maries-de-la-Mer en in 1983 bij St.Martin-de-Crau. Beide campings hadden voor- en nadelen. Omdat er (gelukkig) verder in de Camargue niet gekampeerd mag worden is er bij het strand van Stes.Maries-de-la-Mer een camping aangelegd van niet minder dan 6000 plaatsen. Deze camping was in april nog niet vol, doch wel merkten we dat het geluid van transistors ook dan de camping weet te vullen. Een voordeel is het iedere avond kunnen waarnemen van de slaaptrek van Flamingo's. Stelkluten broeden naast de camping. Veel centraler t.o.v. Camargue, Crau en Alpilles ligt de camping bij St.Martin-de-Crau. Een nadeel van deze gezinscamping is het geluid van een dichtbij gelegen autoweg. Hier hoorden we iedere dag de luide zang van de Cetti's Zanger en de lach van de Groene Specht.

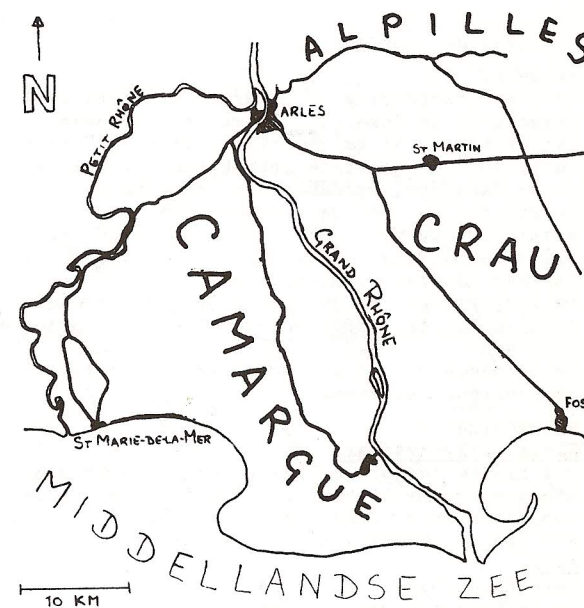

fig. 3
Overzicht van het besproken gebied.

6. Vogels.

6.1. Algemeen.

Voor iemand, die nog nooit in zuidelijker ktreien zijn vakantie doorbracht, is een eerste bezoek aan de Camargue een openbaring. Op de eerste dag scoort hij gelijk meer dan een handvol nieuwe soorten. In de Camargue komen Kleine Zilverreiger, Koeniger, Flamingo, Zwarte Wouw, Stelklut en Bijeneter algemeen voor.

Een oppervlakkig bezoek aan de Crau wordt een teleurstelling omdat de minime begroeiing soorten als Kleine Trap en Griel toch nog voldoende dekking geeft.

De Alpilles zijn altijd wel goed voor overscherende Alpengierzwaluwen. Naast genoemde soorten is er veel meer bijzonders te zien, doch vanwege het minder algemeen voorkomen van deze vogels blijft het waarnemen ervan afhankelijk van het al dan niet intensief vogelen. Kamperende jongelui zijn in staat avond- en nachtekursies te maken en zien ongetwijfeld Kwakken. Een ouder iemand, die alleen overdag z'n hotel in Arles verlaat, zal met een minder uitgebreide soortenlijst thuiskomen. Onze eigen mogelijkheden werden beperkt door kleine kinderen. Doordat deze echter een bagagewagentje noodzaakten, kon de teleskoop meegenomen worden (60 mm met vergrotingen van 36 tot 100 x). Hierdoor kon o.a.

het baltsen van zowel de Kleine Trap als de Vorkstaartplevier uitvoerig worden waargenomen, iets wat onder gelijke omstandigheden met de 7x50 onmogelijk was geweest.
De volgorde van de hierna beschreven soorten is die volgens de nieuwste Euring-code, de z.g. 'Voous-list'.

6.2. Waargenomen soorten.

Reigers.

Op één uitzondering na (= Grote Zilverreiger) broeden alle Europese reigers in de Camargue. De meest voorkomende soort is de Kleine Zilverreiger met op de tweede plaats de Kwak. Beide soorten bevolken voor 60 resp. 30 % de gemengde broedkolonies. Deze kolonies, waarvan er 5 zijn in de Camargue, worden verder bewoond door de Koereiger en de zeldzame Ralreiger. De Koereiger broedt pas sinds 1953 in de Camargue en de spectaculaire groei van het aantal broedparen veroorzaakt een procentuele verschuiving van de kolonie-bezetting. Dit te meer daar het aantal Kwakken langzaam achteruit gaat.

De Purperreiger en de Blauwe Reiger vormen net als in onze Rijn-delta eigen kolonies. Beide soorten komen met ongeveer 400 broedparen evenveel voor.

De Roerdomp en het Woudapje broeden solitair. Beide soorten zijn ook in de Camargue zeldzaam.

Waarnemingen:

Kleine Zilverreiger.

Dit kleine reigertje is zeer algemeen en komt ook noordelijker langs de Rhône voor. De kans is groot dat u deze reigersoort al gezien hebt voordat u in de Camargue arriveert. Zelfs in de droge Crau, bij een plas van een grindaafgraving, hebben wij Kleine Zilverreigers waargenomen.

Kwak.

Deze nachtreiger is ook 's avonds gemakkelijk waar te nemen. Het posten in de nabijheid van een van de kolonies levert na korte tijd zeker succes op. Eénmaal, in 1981, hebben we midden op de dag bij Stes.Maries een overvliegende V-formatie van 7 Kwakken gezien.

Koereiger.

Deze algemener wordende reigersoort wordt tijdens een eerste Camargue-ekskursie zeker waargenomen. Vooral als men let op Camargue-stieren of weilanden met 'wilde' paarden. In 1983 telden we in een weiland met stieren bij Méjanes niet minder dan 23 Koereigers.

Zilver- en Ralreigers. Camargue.

Opvallend is het gemak waarmee men in relatief korte tijd de Kleine Zilver- en de Koereiger in de vlucht uit elkaar kan houden.

Ralreiger.

In het open veld hebben wij deze soort niet waargenomen doch wél door te posten bij een broedkolonie. Dit lukte zowel in 1981 als in 1983.

Purperreiger.

Ondanks dat er evenveel Purper- als Blauwe Reigers zouden zijn, hebben wij veel vaker de Purperreiger gezien. Ten zuiden van St.Gilles, waar meer Purpers gezien werden dan in de verdere Camargue, landde een uit de sloot langs de weg opgeschrokken Purperreiger 50 m verder midden op de weg.

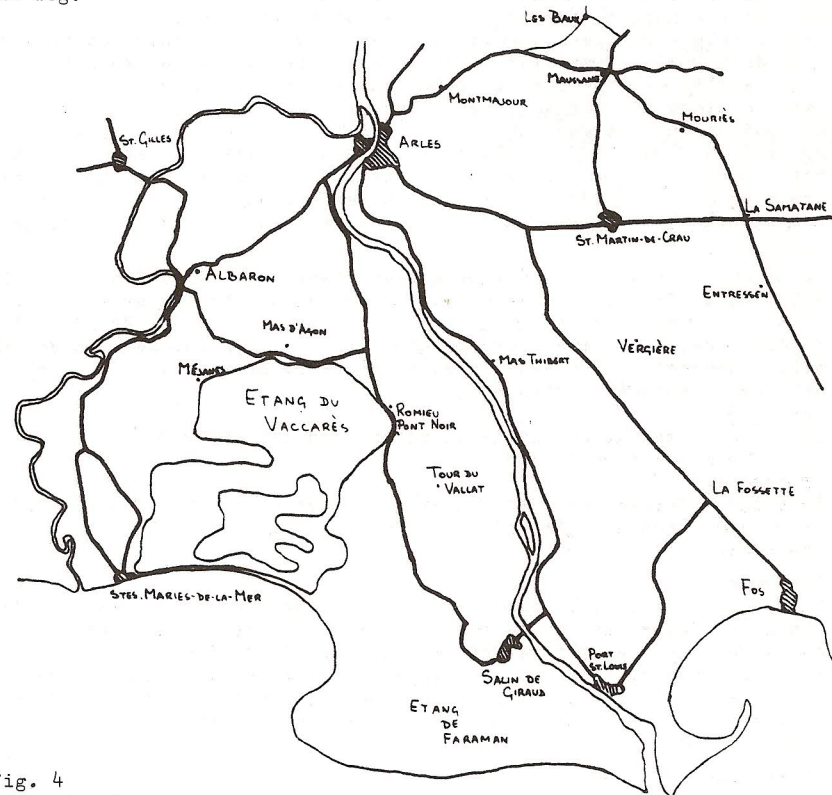

fig. 4
Situatieschets van waarnemingsplaatsen.

Blauwe Reiger.

Dit is meer een vogel voor de vele Zwitsers en Duitsers die in de Camargue komen vogelen.

Roerdomp.

Ondanks dat de Roerdomp als zeldzaam beschreven wordt (30 territoria in 1979 voor de gehele Camargue tegen 23 territoria in de Ooypolder in het topjaar 1977) hebben we toch in beide jaren ook op verschillende plaatsen het gehoemp gehoord. In beide ekskursiejaren is éénmaal een vliegend exemplaar gezien. Eén boven de rietvelden ten zuiden van St. Gilles en de ander bij Mas d'Agon.

Woudaapje.

Dit reigertje is super-zeldzaam. Er zijn nooit meer dan 4 broedgevallen in één jaar geconstateerd. We hebben de soort dan ook niet gezien. Dat dit toch mogelijk is, werd aangetoond tijdens een ekskursie van de afdeling Dieroecologie (Fac. Wis- en Natuurk.) in sept. 1982 toen alleen al bij Mas d'Agon 7 van de 8 hier beschreven reigersoorten werden waargenomen. Alleen de Kwak niet.

Flamingo.

De 'Flamant Rose' is een van de symbolen van de Camargue. Het aantal broedparen schommelt rond de 3000 met een maximum van 9400 in 1977 en een ontbreken in de periode van 1964 tot en met 1968. Het is volstrekt overbodig de permanent bewaakte kolonies op te zoeken want in de vele, soms vlak langs de weg gelegen plassen kunnen fouragerende Flamingo's worden waargenomen. Imposant zijn 's avonds de langgerekte slaapvluchten van tientallen exemplaren. Ver buiten de Camargue, bij Hyères zo'n 130 km naar het oosten, hebben we op 3 en 7 mei 1983 150 Flamingo's zien fourageren. Dit kan betekenen dat het de Flamingo goed gaat momenteel en dat er mogelijk gebiedsuitbreiding plaats vindt. Het waarnemen van Flamingo's ver buiten het broedgebied kan echter ook duiden op verstoring binnen het broedgebied.

Eenden.

We hebben weinig eendensorten gezien. Behalve de algemeen voorkomende Wilde Eend slechts de Bergeend en de Krooneend. Veel meer eendensorten broeden er echter niet in de Camargue. Sporadisch de Kraakeend en de Zomertaling, doch deze soorten hebben we niet gezien. Net als de Rijn-delta fungeert de Rhône-delta meer als overwinteringsgebied voor noordelijker broedende soorten.

Bergeend.

Deze eend zagen we op enkele plaatsen rond het Etang du Vaccarès en ten zuiden van Salin de Giraud.

Krooneend.

Deze soort overwintert met duizenden op het Etang du Vaccarès. Wij zagen deze eend slechts bij Mas d'Agon (1 ex) en langs de N 85^a bij Stes.Maries de-la-Mer.

Roofvogels.

Voor alleen roofvogels zijn er betere gebieden dan de Rhône-delta te bedenken. Zeker als het de aantallen betreft. Alleen de Zwarte Wouw is een vogel die dagelijks gezien wordt, zowel in de Camargue als in de gecultiveerde delen van de Crau. De Bruine Kiekendief komt alleen in de Camargue voor. Voor de overige roofvogels is met name het noordelijk deel van de Crau interessant, omdat hier de broedvogels uit de Alpilles komen fourageren.

Waarnemingen:Zwarte Wouw.

Alhoewel men voor deze soort geen extra moeite hoeft te doen is het toch interessant de Zwarte Wouw in de Crau bij Entressen te gaan waarnemen. Bij dit dorpje heeft men de vuilstortplaats van Marseille gesitueerd en tussen het vele plastic en de meeuwen zijn dagelijks tientallen Zwarte Wouwen vrij dicht te benaderen. Duidelijk is dan te zien dat het verenkleed niet zwart is.

Een Rode Wouw is (behalve op de heen- en terugreis) niet waargenomen. Vermeldenswaard is nog de waarneming van twee Zwarte Wouwen in de Crau waarvan er één een slang gevangen had. Doordat de een de slang van de ander wilde afpikken kwamen ze steeds de lucht in, waarbij duidelijk te zien was dat de slang nog leefde.

Aasgier.

Deze soort is het meest sprekende voorbeeld van een broedvogel uit de Alpilles, die in de Crau (en verder) komt fourageren. Het zien van een Aasgier is een toevalstreffer. Enerzijds omdat er slechts 5 à 10 broedparen in de Alpilles zijn, anderzijds omdat een Aasgier behalve dicht rondom het nest geen verder territorium bezit doch wel 30 à 40 km lange voedseltochten maakt. Een grotere trefkans zou men bij de vuilstort bij Entressen hebben, doch onze eigen waarnemingen zijn slechts uit de Alpilles. Het lukte ons tijdens 2 van de 3 bezoeken aan een fantastisch uitzichtpunt hoog in de Alpilles de Aasgier te ontdekken. Dit uitzichtpunt, zonder meer al een 'must', is gemakkelijk te bereiken door de aanleg van een weg naar een radio-relaisstation, eveneens gelegen op de berg met de naam 'la Caume'. Het uitzichtpunt staat op Michelinkaart nr. 84 als zodanig aangegeven even ten oosten van de weg van Maussane-les-Alpilles naar St.Remy.

Aasgier, Alpilles.

Bruine Kiekendief.

Deze kiekendief is de meest algemene en komt in de gehele Camargue voor. Onze indruk is dat de mate van voorkomen vergelijkbaar is met die van de Flevopolders. Spektakulaire baltsvluchten hebben we kunnen waarnemen bij Méjanes.

Grauwe Kiekendief.

In het zuidelijke gedeelte van de Crau, bij La Fossette, werd in 1983 vlak na elkaar een ♂ en een ♀ gezien. Het ♀ later nog verschillende malen. Buiten deze waarnemingen en ook in 1981 verder geen Grauwe Kiekendief gezien. Toch moeten waarnemingen van de Grauwe Kiekendief in de Camargue, met name in het oostelijk deel, niet zeldzaam zijn. De Blauwe Kiekendief broedt niet in de Rhône-delta. Waarnemingen van deze soort zijn alleen mogelijk tot half april in de trektijd en dan weer in 't najaar. We hebben de soort niet gezien.

Havik.

Geen waarnemingen. Ook geen broedgegevens kunnen vinden. Waarnemingen van Jerpen Helmer op 1 en 3 juli 1981 van een jagend ♂ in de Crau en van twee exemplaren in de Alpilles tonen aan dat de Havik daar broedvogel is.

Sperwer.

In 1983 één waarneming van een jagend ♂ bij het dorpje Mouriès, op de rand van de Crau en de Alpilles. Behalve in dit gebied is de Sperwer ook broedvogel in de Camargue.

Buizerd.

Deze soort is te vinden zowel in de Camargue als in de gecultiveerde randen van de Crau. Ondanks dat de Buizerd het hele jaar voorkomt, is het geen broedvogel. Per dag zagen wij nooit meer dan 2 à 3 exemplaren.

Wat de Buizerden betreft: onze hoop was dat we tijdens één van de vakanties behalve Buteo buteo buteo Buteo buteo vulpinus óók zouden zien. We dachten niet serieus aan een trekbaan van de Steppenbuizerd over ons vakantiegebied, maar meer aan een grapje.

Slangenarend.

Ondanks het feit dat in 1981 slechts 3 bezoeken aan de Crau werden gebracht en in 1983 middenin de Crau werd gekampeerd, is de Slangenarend alleen in 1981 gezien. Twee waarnemingen; eenmaal middenin de Crau en eenmaal aan de gecultiveerde rand ervan. Beide malen schroevend in de lucht. Wel in 1983 een bijna-waarneming: het was toen een Zwarte Wouw, die ons er tussen probeerde te nemen. (zie aldaar)

Havikarend.

Hebben we niet gezien; Bonelli liet ons in de steek.

Visarend.

Oók niet gezien, doch de soort wordt hier vermeld voor lezers die in het najaar de Camargue willen bezoeken. Bij Pont Noir is in die tijd de kans groot deze vogel aan te treffen. Tijdens twee van de drie bezoeken in augustus zag Wouter Helmer daar een Visarend.

Torenvalk.

De soort is minder algemeen dan bij ons. Geen enkele dag hebben we meer dan tien exemplaren geteld.

Iedere torenvalk is tevergeefs zorgvuldig geobserveerd om mogelijk een Kleine Torenvalk of een Roodpootvalk te ontdekken. Laatstgenoemde valk die ook bidt, is weliswaar geen broedvogel, maar trekt in de mei-maand nog door. Met name in de Crau zou er kans op Roodpoot-waarnemingen zijn.

Kleine Torenvalk.

Deze warmteminnaar broedt (of heeft gebroed) aan de voet van de Alpilles bij Montmajour. In 1981 hebben we bij de kolonie geen activiteit kunnen ontdekken en net zoals in 1983 is ook verder geen Kleine Torenvalk waargenomen

Zeker is dat de soort in de Camargue al vanaf 1959 als broedvogel verdwenen is. Blondel suggereert dat dit komt door de opkomst van het Kautje, dat pas sinds de 40-er jaren in de Camargue broedt en zich in de 50-er jaren enorm uitbreidde.

Raymond Schuurkes heeft in 1980 de Kleine Torenvalk boven de Crau waargenomen. De soort is in de vlucht te herkennen aan zijn Boomvalk-achtige manier van jagen.

Rode Patrijs.

Twee maal deze hoenderachtige vogel in de Crau waargenomen. De eerste keer verraadde de vogel zichzelf door zijn opvallend gekraak/gekras. Bij té dichte nadering vluchtte het beest van de ene naar de andere ter plaatse opgeworpen stenenhoop. Dit was ten n. van de weg N113 bij La Samantane. Ten z. van deze weg ontbrak deze dekkingsmogelijkheid en de tweede Rode Patrijs ging daar op de wieden.

Waterral.

Eenmaal overdag de Waterral ten z. van St.Gilles gehoord. Ongetwijfeld zou tijdens een avond- en nachtekskursie niet alleen meer exemplaren gehoord zijn maar ook andere in de Camargue broedende rallensoorten.

Kleine Trap.

Dit is een vogel die in de gehele Crau is waar te nemen. De soort vliegt meestal al voor ontdekking op, doch als de plaats van neerkomen gunstig is wat betreft begroeiing (en niet te ver weg) kan de Kleine Trap op de grond worden waargenomen. In 1983 gingen de vogels ook spontaan op de wieden, waarbij na neerkomen het baltsen met de teleskoop fantastisch gevold kon worden. Enigszins vergelijkbaar met de Brilduiker gooit het ♂ Kleine Trap met een ruk zijn kop achterover, waardoor zijn halstekening goed uitkomt.

Ook in de vlucht zijn ♂ en ♀ goed te onderscheiden en zo viel het ons op dat we (vanwege het broedseizoen) nagenoeg uitsluitend ♂ zagen. Ter illustratie: bij La Samantane zagen we in ca. één uur tijd 11 ♂ en slechts 1 ♀.

Kleine Trap, Crau.

Het resultaat van al die baltsende Kleine Trappen heeft Jeroen Helmer in juni 1981 gezien. Op zijn tekening hierboven ziet u achter het vrouwtje een kuiken wegvluchten.

Steltlopers.

Voor het overgrote deel van deze groep is de Camargue slechts een pleisterplaats tijdens de trek. Augustus en september zijn bij uitstek de waarnemingsmaanden voor deze soorten. Ook zijn er dan bijzondere waarnemingen mogelijk. Zo zag Olof van Hoorn op 22 en 23 augustus 1965 bij het Etang de Faraman 3 Grauwe Franjepoten, een soort die alleen in het najaar doortrekt.

Het zoutpannen-komplex (salines) ten zuiden van Giraud en de wad-achtige étangs eromheen bieden meer mogelijkheden tot het waarnemen van steltlopers dan de Camargue zelf. Het riet verhindert in de eigenlijke Camargue het zicht op eventueel aanwezige slikstrandjes.

Waarnemingen:Steltkluut.

Deze koloniebroeder komt in aantallen van enkele honderden exemplaren voor. De soort is weliswaar minder algemeen in vergelijking met b.v. de Flamingo, tóch zal een vogelaar in de Camargue de Steltkluut altijd wel in zijn dagboek kunnen bijschrijven. Waarneemogelijkheden zijn er o.a. bij Mas d'Agon, Méjanes en Stes.Maries-de-la-Mer, waar een kleine kolonie (ca. 10 exx) zich tegen de bebouwde kom bevindt.

Het vliegbeeld is zeer opvallend door de lange stelten. Deze steken ver buiten de staart uit en lijken iets af te hangen.

Kluut.

Een vijftal exemplaren gezien ten zuiden van Salin de Giraud.

Griel.

Deze steltloper moeten we in een heel ander biotoop zoeken. De Griel komt in het gehele droge Crau-gebied voor. De soort is iets moeilijker waar te nemen in vergelijking met de Kleine Trap. De Griel gaat minder snel op de wieden doch vlucht eerst lopend en laat zich daardoor lastiger ontdekken. Eigen waarnemingen zijn gedaan ten oosten van La Samantane aan beide zijden van de N 113.

Vorkstaartplevier.

Deze vliegkunstenaar verblijft slechts van half april tot eind augustus in de Crau en de Camargue. Eigen waarnemingen zijn alleen van een kolonie bij Basse Méjanes in de Camargue. We hebben geen Vorkstaartplevieren

gezien bij Mas d'Agon en het Marais de Romieu bij Pont Noir, waar voorgangers deze vogels wél hadden gezien. Een Engelsman, die met zijn vrouw bij ons op de camping stond (1983) had bij Mas d'Agon de Vorkstaartplevier ook in zijn kijker gekregen.

Ondanks zijn schutkleur hebben we door het baltsgedrag de Vorkstaartplevier ook op de grond kunnen waarnemen. De vogel gaat even de lucht in en komt neer vlak voor de uitverkorene, waarbij dan de kop plat op de grond gelegd wordt. Doordat de staart dan omhoog komt mochten wij tegen de spierwitte onderstaart aankijken.

Bontbekplevier.

Deze doortrekker hebben we waargenomen bij het salines-gebied ten zuiden van Giraud. Net zoals bij veel andere doortrekkende steltlopers, is het aantal exemplaren in het voorjaar veel minder dan tijdens de herfsttrek.

Strandplevier.

Behalve in het salines- en waddegebied ten zuiden van Giraud hebben we de Strandplevier ook waargenomen bij Méjanès. Op een kaal opgedroogd modderveldje, waar zich de kolonie Vorkstaartplevieren bevond, ontdekten we twee af en toe copulerende Strandplevieren. (Net twee tennisballen op elkaar).

Zilverplevier.

Alhoewel deze plevier geen broedvogel is, is de soort het gehele jaar in de Camargue waar te nemen. Ook weer tijdens een eenmalig bezoek aan het gebied ten zuiden van Giraud gezien.

Kievit.

Zegge en schrijve één Kievit gezien, overvliegend boven de weg D 37 tussen Albaron en Méjanès. Het broedvogelbestand in de Rhône-delta zou uit ca. 25 paren bestaan.

Drieteenstrandloper.

In tegenstelling tot vele andere doortrekkende strandlopers trekt de hoofdmacht van de Drieteenstrandlopers juist in het voorjaar door. We hebben de soort ook weer ten zuiden van Giraud bij Plage de Faraman zien trippelen.

Bonte Strandloper.

Tot midden mei trekt deze strandloper door. In de bij Salins de Giraud door ons waargenomen groep bevonden zich vogels zowel in zomer- als in winterkleed.

Rosse Grutto.

Deze soort is het gehele jaar door in de Camargue aanwezig. Grotere aantallen vanzelfsprekend in de trekperiodes. Tijdens ons bezoek aan het slikgebied ten zuiden van Giraud een vijftal exemplaren gezien.

Tureluur.

De Tureluur is een broedvogel in enkele tientallen exemplaren. Zelf hebben we de soort alleen maar gezien tussen andere doortrekkende steltlopers ten zuiden van Giraud.

Bosruiter.

Drie exemplaren van deze doortrekker toevallig ontdekt bij een plas in een nat weiland aan de noordkant van het Etang du Vaccarès.

Steenloper.

We hebben slechts één exemplaar van deze doortrekker gezien. De vogel was in zomerkleed. De waarnemingsplaats is weer het salines- en slikgebied ten zuiden van Salin de Giraud.

Meeuwen en Sterns.

Kok- en Zilvermeeuwen zijn algemeen. Een zeer grote concentratie is aanwezig bij Entressen in de Crau. De oplettende lezer zal zich herinneren dat hier de vuilstortplaats van Marseille ligt.

Dunbekmeeuw.

Deze soort bereikt in de Camargue het meest westelijke punt van zijn verspreidingsgebied. De vogel is meer een meeuw van de Zwarte Zee. De broedpopulatie in de Camargue schommelt tussen de 3 en 23 paar.

We hebben acht exemplaren van de Dunbekmeeuw kunnen waarnemen in het bij de kleine steltlopers herhaaldelijk genoemde slikgebied ten zuiden van Salin de Giraud.

De rose gloed, die de Dunbekmeeuw in de broedtijd laat zien was bij een drietal exemplaren zeer duidelijk waarneembaar, zonet opvallend.

De Zwartkopmeeuw, nog zeldzamer met 1 tot 7 broedparen, hebben we niet gezien.

Visdief.

Deze meest voorkomende sternensoort hebben we veel boven het Etang du Vaccarès zien fourageren. Met name aan de kant bij Stes. Maries-de-la-Mer. Ook ten zuiden van Giraud tientallen exemplaren gezien.

Dwergstern.

Deze, op het Visdiefje na, meest algemene stern is ook buiten de Rhône-delta aan de Zuidfranse kust veel voorkomend. Boven plassen en zoutpannen valt dit kwieke vogeltje vaak al door z'n roep op.

Lachstern.

Deze stern broedt jaarlijks in de Camargue. De aantallen Lachsterns variëren tussen de 70 en 250 broedpaar. Ondanks deze relatief lage aantallen hebben we de soort zowel in 1981 als in 1983 gehoord en gezien. Beide jaren boven het moerasgebied bij Mas d'Agon.

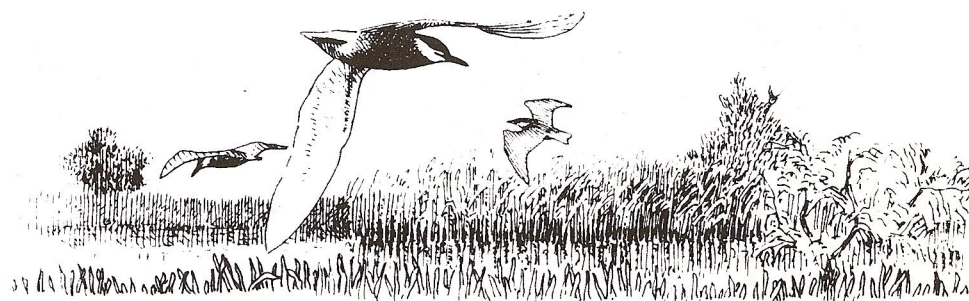
Grote Stern.

Slechts in 1983 van veraf 3 exemplaren gezien bij het Etang de Faraman ten zuiden van Giraud. Met wat meer geluk hadden we een groter aantal Grote Sterns gezien, want de broedpopulatie bedraagt zo'n 1000 vogels, verdeeld over 3 kolonies.

Witwangstern.

Ondanks dat deze sternensoort ieder jaar in de Camargue aanwezig is, komt de soort onregelmatig tot broeden. De Witwangstern is mogelijk uiterst gevoelig voor waterstand en/of vegetatie.

Desondanks hebben we de Witwangstern veelvuldig kunnen waarnemen. Niet alleen bij Mas d'Agon vlogen altijd wel een aantal exemplaren, ook buiten de Camargue aan de Middellandse Zeekust en zelfs halverwege de reis in Midden-Frankrijk hebben we de Witwangstern zien vliegen.

Witwangstern, Camargue.

Witvleugelstern.

Doordat ons bezoek in 1983 samenviel met de periode waarin de hoofdmacht van de Witvleugelsterns doortrok, hebben we tientallen exemplaren van deze soort kunnen zien. Een groep hield zich op boven de moerassen bij Tour du Vallat. Doordat de vogels echter zo'n 400 à 500 m van ons af aan 't jagen waren, was de teleskoop nodig om ze te onderscheiden van de erbij vliegende Zwarte Sterns. De harde wind op dat moment maakte ons

het waarnemen niet gemakkelijk. Juist onder deze moeilijke omstandigheden viel het ons op dat de witte stuit van de Witvleugelstern een gemakkelijker determinatiekenmerk was dan het verschil in kleur van de vleugels.

Zwarte Stern.

Ook de Zwarte Stern trekt evenals de Witvleugelstern in de eerste twee weken van mei door. Van deze stern hebben we eveneens tientallen exemplaren boven de moerassen bij Tour du Vallat gezien.

Witbuikzandhoen.

Deze vogel zou in het gehele Crau-gebied voorkomen. Ondanks twee meerdaagse ekskursies aan het gebied hebben we de soort niet kunnen ontdekken. Dit in tegenstelling tot de ekskursies van de afdeling Dieroecologie van de Fac. v. Wis- en Natuurkunde. Hierbij was het van de 7 jaarlijkse ééndaagse bezoeken aan de Crau 4 maal raak.

Kuifkoekoek.

Mogelijk door onbekendheid van het geluid zowel in 1981 als in 1983 de Kuifkoekoek niet gehoord. Wel in 1983 een juveniel exemplaar gezien in het overgangsgebied van de Crau naar de Alpilles. De vogel had een opvallend gele borst en een kuif was nog niet aanwezig. De koptekening, de stippen en het rood op de vleugels waren als van een adult exemplaar. De Kuifkoekoek zou ook in de Camargue voorkomen, met name in de Petite Camargue ten westen van Stes. Maries-de-la-Mer. Meer dan 10 juvenielen zijn hier in een jaar echter niet geteld.

De Kuifkoekoek legt zijn eieren voornamelijk in nesten van de Ekster, die zeer algemeen is in de Rhône-delta. Dat de Kuifkoekoek meer dan één ei per nest kan leggen werd aangetoond door Blondel (zie litt.), die drie juvenielen in één Eksternest aantrof.

Uilen.

Omdat avond- en nachtekskursies voor ons onmogelijk waren, hebben we geen uilen gezien of gehoord.

Van de voorkomende uilensoorten spreekt de Oehoe het meest tot de verbeelding. Deze uil broedt in de Alpilles, echter.... wij hebben van niemand gehoord dat hij of zij er de Oehoe heeft gezien. Ook de Engelsman die u bij de Vorkstaartplevier hebt leren kennen, is drie avonden tevergeefs op pad geweest.

Alpengierzwaluw.

Deze vogel is zonder al te veel moeite in de Alpilles waar te nemen. Wij zagen deze grote gierzwaluw vliegen bij Les Baux en het uitzichtpunt bij de radiatoren (zie Aasgier). Ook verder in de Alpilles ziet u vast wel Alpengierzwaluwen en omdat de gewone Gierzwaluw er net zo algemeen is als bij ons, is direkte grootte-vergelijking van deze gierzwaluwsoorten mogelijk. Toch valt de Alpengierzwaluw niet door z'n grootte, doch door zijn witte borst op.

IJsvogel.

Dat de IJsvogel in de Camargue niet zeldzaam is werd aangetoond door de 7 ekskursies van de afd. Dieroecologie, hierboven bij het Witbuikzandhoen al gerefereerd. Van deze 7 ekskursies van 1 à 1,5 dag waren er 5 waarbij er één of meer IJsvogels werden waargenomen. Desondanks was vrouwe Fortuna ons in 1981 en in 1983 wat deze soort betreft niet gunstig gezind. Een rol speelt het feit dat vanuit een lage personenauto lang niet zo goed over het riet heen op de sloten gekeken kan worden dan vanuit een busje, of zelfs vanaf het dak van dat busje.

Bijeneter.

Alhoewel geconsentreerd rond kolonies, komt de Bijeneter in de gehele Camargue en het overgangsgebied naar de Crau voor. Deze holenbroeder profiteert van de vele dijkjes en wallen, die opgeworpen zijn voor zowel irrigatie- als ontwateringswerken. Vlak bij het ophaalbruggetje van

Van Gogh bij Arles, zagen we in 1981 een kolonie van wel 40 à 50 broedvogels. Doordat vaak kanalen (dus dijkjes) langs wegen lopen en de Bijeneter graag op uitkijkposten zit, vormt deze kleurige vogel een geliefd object voor tele-fotografen.

Scharrelaar.

Zowel in 1981 als in 1983 hebben we Scharrelaars uitsluitend waargenomen in het overgangsgebied van Camargue en Crau, ten oosten van de Grand Rhône. De soort is solitair en niet algemeen, doch voor een volhouder zeker te vinden vanwege de eigenschap dat een Scharrelaar graag op uitkijkposten zit. Met name in de vlucht komen de kleuren van deze vogel, waarvan de naaste verwanten uitsluitend in de tropen voorkomen, fantastisch tot uiting.

Vlak bij de camping vanwaaruit we in 1983 het gebied verontrustten, werd in een platanen-rij een Scharrelaar waargenomen, die door twee Kauwtjes te verjagen waarschijnlijk territorium-gedrag vertoonde.

Hop.

Hoewel niet in grote aantallen, komt deze soort net zoals verder in Zuid-Frankrijk overal in de Rhône-delta voor. Het vliegbeeld doet denken aan dat van de Grote Bonte Specht. Doordat de soort in boomrijke gebieden snel door het blad aan het oog onttrokken wordt, is de kale Crau een ideale plaats om de Hop waar te nemen. Niet op de pure steenvlakten waar de soort ontbreekt, doch langs de randen, waar nog niet veel wil groeien, waren de omstandigheden ideaal om met de teleskoop de Hop te bestuderen.

Spechten.

Behalve een losse waarneming van een Grote Bonte Specht in de Camargue was het verder een en al Groene Specht wat de klok sloeg. Deze specht is zo algemeen dat er voor een vogelaar in de Camargue en het overgangsgebied naar de Crau geen dag voorbijgaat zonder dat hij of zij een Groene Specht ziet. Alleen al op onze camping (overgang Crau-Camargue) zaten soms 3 of 4 tegen elkaar op te roepen. Verder zagen we in 1983 bij Mas Thibert een adult exemplaar met 4 vliegvlugge juvenielen.

Boomleeuwerik.

Deze zeldzaamheid van Heumensoord komt in de Alpilles, althans bij het uitzichtpunt vlak bij Les Baux algemeen voor.

Kuifleeuwerik.

Deze vogel zagen we in de Crau, doch onze interesse ging hier meer uit naar de ..

Kalanderleeuwerik.

In tegenstelling tot 1981 was het in 1983 juist zeer gemakkelijk om deze woestijn-leeuwerik zodanig te benaderen dat de karakteristieke zwarte vlek te zien was. Aan het grootte-kenmerk heb je in een 'onmetelijke' vlakte niet veel.

Kortteenleeuwerik.

Deze eveneens in de Crau voorkomende leeuwerik heeft behalve wat ongelukkige pootjes en een lichtere kleur verder weinig harde determinatiekenmerken. Uw verslaggevers zijn er dan ook niet 100 % zeker van de soort gezien te hebben.

Rotszwaluw.

Van de zwaluwen komen in de Rhône-delta de Oever-, Boeren- en Huiszwaluw ongeveer even algemeen voor als bij ons. De Alpilles echter is de plaats waar de soortenkennis van de zwaluwengroep uitgebreid kan worden. De Rotszwaluw, waarvan wij een paartje ontdekten tijdens het speuren naar de Blauwe Rotslijster, komt in ieder geval bij Les Baux voor. Het opzoeken van deze zwaluwensort wordt bemoeilijkt door het feit dat de Rotszwaluw in tegenstelling tot andere zwaluwen niet in groepen voorkomt.

Gele Kwikstaart.

Iedere dag waarop we de Camargue ingingen leverde een tiental of meer Gele Kwikken op. Ondanks de verschillen hebben we niet kunnen ontdekken of onze waarnemingen late doortrekkers of broedvogels betroffen. De doortrekkers zijn de ons bekende 'gewone' Gele Kwikstaarten, ondersoort 'flava'. De broedvogels behoren tot een mengpopulatie van Iberische en Italiaanse Gele Kwikstaarten, ondersoorten 'iberiae' en 'cinereocapilla'. Hoe deze hybriden er precies uitzien hebben we nergens kunnen vinden, maar gezien onze ervaringen (in de broedtijd) zal het verschil met de 'flava' minimaal zijn. Opvallend was het ontbreken van de Witte Kwikstaart. Deze soort heeft de status van doortrekker. Dit laatste geldt ook voor de Grote Gele Kwikstaart. Het waarnemen van deze soort was voor ons onmogelijk, omdat deze vogel alleen tijdens de najaarstrek de Camargue aandoet.

Nachtegaal.

Deze soort is, evenals verder in Frankrijk, algemeen. Een gevolg van dit algemene voorkomen is het feit dat de Nachtegaal in de Camargue voor de gewone Koekoek de meest belangrijke waardvogel is. De Blauwborst broedt niet in de Camargue.

Roodborsttapuit.

Dit mooie vogeltje komt in de Camargue zeer veel voor. Alleen al op het binnenweggetje vanuit het noorden naar Mas d'Agon telden we 9 paartjes. Iedere vogel op een telegraafdraad die geen Grauwe Gors blijkt te zijn, is wel een Roodborsttapuit. Paapjes hebben we niet gezien, maar voor deze doortrekker waren we ook wel wat aan de late kant.

Blonde Tapuit.

In tegenstelling tot de gewone Tapuit, die als doortrekker slechts twee maal door ons is waargenomen (beide keren in de Crau), komt de Blonde Tapuit als broedvogel voor. Het is de witkelige ondersoort, die zowel in de Alpilles als in de Crau nestelt. We hebben deze mooie vogel bij La Fossette, in het zuiden van de Crau gezien. Behalve 3 ♂ zagen we bij één van hen een vreemd-bruin gekleurde tapuit-achtige vogel, die we voor een juveniele Blonde Tapuit hebben gehouden.

Blauwe Rotslijster, Alpilles.

De Aasgier in de verte heeft u inderdaad enkele blz. terug al gezien.

Blauwe Rotslijster.

Eén van de hoogtepunten van onze vakantie in 1983 was het langdurig kunnen waarnemen van de Blauwe Rotslijster. Bij Les Baux waren ons twee territoria bekend. Eén bij de Cathédrale des Images en de ander bij het kapelletje, dat ten zuiden van Les Baux op de Michelin-kaart no. 83 staat aangegeven. Op deze laatste plaats hebben we zowel het ♂ als het ♀ gezien en gehoord. De vogel zag er slanker uit dan z'n afbeelding in de verschillende Elseviers vogelgidsen. De Blauwe Rotslijster uit Bruun's Vogelgids lijkt het minst. Die uit Heinzel, Fitter en Parslov Vogel van Europa is qua kleur beter doch de vogel is te dik naar onze smaak en in Peterson's Vogelgids (de Kist) lijkt een kruising te staan van een Blauwe Rotslijster met een Merel. Ook ten noorden van Mouriès hebben we de Blauwe Rotslijster in de verte horen zingen doch niet kunnen ontdekken. De Rode Rotslijster komt hier niet voor; het dichtstbijzijnde gebied is de Cevennen. Verdere lijsters komen in de Rhône-delta alleen als trekvogel voor, waarvan dan slechts enkele Merels blijven hangen om er te broeden.

Cetti's Zanger.

Dit rietzangertje is in geheel de Camargue te horen. Zelfs in de overgang naar de Crau, zoals b.v. bij onze camping bij St.Martin-de-Crau, waar langs een sloot wat riet groeide, hoorden we, zolang het maar licht was zijn explosieve zang. We hebben de soort niet gezien.

Waaierstaartrietzanger.

Deze vogel heeft een golvende vlucht, waarbij hij iedere keer op het hoogste punt een verdragend 'tjiejep' laat horen. Hierdoor konden we op verscheidene plaatsen deze algemene vogel zien. Ook weer bij de camping bij St.Martin kwam de vogel 's avonds wel eens overvliegen. Evenals de Cetti's Zanger kan de Waaierstaartrietzanger slecht tegen strenge winters; de populatie van deze standvogels kan na zo'n periode gedecimeerd worden.

Verdere rietzangers.

Voor deze groep vogels hebben we geen speciale tochten kunnen maken. Behalve zo af en toe een in een rietstengel omhooggeklimmen Grote Karekiet hebben we geen verdere waarnemingen. Ook geen Zwartkoprietzanger.

Grasmussen.

Deze familie, die met veel soorten vertegenwoordigd is, wordt veelal waargenomen in het maquis, het droge struiklandschap van Zuid-Frankrijk. Dit type biotoop is te vinden op de overgang van de Crau naar de Alpilles en in de Alpilles zelf. Verder komen grasmus-soorten voor in het natte struiklandschap op de overgang van Crau naar Camargue. Waarnemingen zijn nauwelijks gedaan. Door het biotooptype zijn de vogels vaak snel aan het oog onttrokken. Hierdoor is het dan noodzakelijk wat langere tijd op één plek te blijven staan. Dit was voor ons vanwege het kinder-onvriendelijke milieu niet mogelijk. Op de zang van o.a. Kleine Zwartkop, Brilgrasmus en Provençaalse Grasmus hadden wij ons niet voorbereid.

De Tjiftjaf ontbreekt in de Rhône-delta. Het is dan ook verrassend deze soort op de terugreis weer te horen.

Mezen.Baardmannetje.

Deze vogel broedt in kolonies die in grootte variëren van enkele paren tot 50 à 100 broedparen in de kolonie bij Romieu. Ondanks dat deze vogel als algemeen voorkomend te boek staat, hebben we het Baardmannetje niet alleen niet gezien doch zelfs niet gehoord! Mogelijk komt dit door een verborgen leefwijze tijdens de broedtijd en/of het plaatselijk voorkomen in kolonies, die we dan net misten. Bij Romieu hebben we dan ook tevergeefs naar de kolonie uitgekeken.

Start-, Pimpel- en Koolmezen hebben we wél gezien, dit in tegenstelling tot de ..

Buidelmees.

Dat we deze mees niet gezien hebben is niet zo verwonderlijk, want in de 70-er jaren heeft de Buidelmees de Camargue verlaten. Jaarlijks broedt er nog maar één of twee paar. Ringonderzoek heeft aangetoond dat de Buidelmezen uit de Camargue richting Hongarije en Polen doortrekken.

Klauwieren.

Vertegenwoordigers van deze familie zijn zowel in de Alpilles, de Crau als in de Camargue waar te nemen.

Grauwe Klauwier.

Deze meest voorkomende klauwier in Frankrijk broedt niet langs de Middellandse Zee kust. Toch was dit de soort die wij het meest zagen omdat ons verblijf in mei precies samenviel met de voorjaarsdoortrek. Bijna elke dag op ekskursies waar dan ook naartoe, werd deze klauwierensoort waargenomen.

Kleine Klapekster.

In 1983 één exemplaar gezien in het gecultiveerde, meest noordelijke deel van de Camargue. Het aantal broedparen wordt op ca. 10 geschat.

Klapekster.

In 1981 een Klapekster gezien in de Crau bij een poging tot ontginning ten zuiden van de N 113 bij La Samantane. In 1983 eveneens een exemplaar gezien bij het dorpje Vergière, ook in de Crau.

Roodkopklauwier.

Van deze klauwier hebben we in het gehele beschreven gebied een tiental exemplaren waargenomen. In de Camargue zowel bij wilgenmoerasbos als op een dijkje tussen zoutpannen, in de Crau op verschillende plaatsen met boomaanplanting en in het overgangsgebied van de Crau naar Alpilles.

Kraaiachtigen.

Alle ons bekende soorten zijn, op de Roek na, broedvogel in de Camargue. Overige vermeldenswaardige zaken zijn opgetekend bij Kleine Torenvalk en Kuifkoekeek.

Vinkachtigen.

De gewone Vink, Groenling, Europese Kanarie en Putter zijn algemene broedvogels. Met name voor de laatste twee is een vakantie in Zuid-Frankrijk ideaal om de roep en zang goed te leren. De Putter is de meest voorkomende vinkachtige. De soort broedde b.v. op onze beide campings.

Cirlgors.

Het waarnemen van de Cirlgors moet zeker tot de mogelijkheden behoren. De soort broedt in de Crau en in de Alpilles. Mogelijk doordat we de zang niet kennen, hebben we zowel in 1981 als in 1983 deze gors niet waargenomen.

Grijze Gors.

Deze gors komt in geheel Zuidoost-Frankrijk voor, doch nèt niet in de Rhône-delta. Om met deze soort de kennis van de gorzenfamilie uit te breiden moet men op de heen- en terugreis goed opletten. Wij deden dat blijkbaar niet.

Ortolaan.

Deze gorzensoort hebben we ook niet gezien. De Ortolaan hebben we niet bij de soortenbeschrijving opgenomen omdat de redactie per soort of per pagina uitbetaalt, doch alleen om u te melden dat u bij een eventueel bezoek deze vogel niet in de Camargue, doch alleen in de Crau en de Alpilles moet zoeken.

Grauwe Gors.

Deze algemene voorkomende gors is te vinden op in cultuur gebrachte delen van zowel de Camargue als de Crau.

Rietgors.

Net zo min als de vorige gors vormt het waarnemen van de Rietgors een probleem. De populatie, die na het doortrekken van duizenden voortge-noten achterblijft om te broeden behoort tot de ondersoort *E. schoeniclus* witherbyi. Deze vogels hebben een grotere snavel, doch dit is ons niet opgevallen.

7. Bloemen, vlinders en verder bezienswaardigs.

Hoewel buiten het bestek van dit tijdschrift, willen we toch een paar regels wijden aan de verschillende soorten lelies en orchideeën, die in het beschreven gebied voorkomen.

Op sommige plaatsen in de Crau groeit massaal het lelietje *Asphodelus fistulosus*, dat niet in het bezit is van een Hollandse naam. De grotere verwante Witte Affodil of Slaaplelie (*Asphodelus alba*) groeit meer aan de voet van de Alpilles en ook zagen we deze algemenere lelie in de Camargue.

Van de orchideeën hebben we de volgende soorten gevonden: Hondskruid, Bleek Bosvogeltje, Hommelorchis, Spinne-, Bijen-, Bokke-, Wantsen-,

Breedbloemige- en twee soorten Tongorchis of Serapia. Verder in de Alpilles vonden we de Abortisorchis, door calvinistisch Nederland ook wel Asperge- of Basterdorchis genoemd.

Aan het weggetje van Arles naar Mas d'Agon ten slotte zagen we een tiental exemplaren van de *Gladiolus segetum*, een wilde gladiool, die de Nederlandse naam Zwaardlelie heeft.

Vlinders.

Ondanks dat hier niet speciaal op gelet werd, kwamen we alleen al in de Alpilles de volgende vlindersoorten tegen: Koningspage, Koninginpage, Weerschijnvlinder, Rouwmantel, Dambordje, Kleine IJsvogelvlinder, Distelvlinder, Gehakkelde Aurelia, Oranje Luzernevlinder, Atalanta en Dagpauwoog.

Andere vlindersoorten die we zagen konden we niet thuisbrengen, doch dat hoefde niet want ze waren

inderdaad!

Bokkenorchis, Camargue.

Verder bezienswaardigs.

Voor de natuurliefhebber met een bredere belangstelling dan alleen reizigers, klauwieren en orchideeën zij vermeld het massale voorkomen van blootborstjes (*Tita pluriformes*). Van deze strikt strandgebonden soort kon ook de subspecies *T. pluriformes spectacularis* waargenomen worden. Mourik-lezers met een minder frivole levenswandel kunnen vele Romeinse opgravingen bezichtigen. Het Glanum, aan de voet van de Alpillen bij St. Remy is zeer indrukwekkend evenals het beroemde aquaduct Pont du Gard, op 40 km van Nîmes gelegen. Tot slot zijn in de Rhône-delta nog altijd het ophaalbruggetje van Vincent van Gogh en de molen van Daudet te zien.

8. Diskussie.

De besproken lijst met vogelsoorten werd samengesteld tijdens twee vakanties in mei. Dat er een vertekend beeld gegeven is van de avifauna van de Rhône-delta is dan ook onontkoombaar. Bij sommige soorten (o.a. Visarend en Krooneend) zijn tevens waarnemingen van buiten het voorjaar vermeld, in een poging om een iets algemener beeld te geven. Gewone soorten als Wilde Eend, Fazant, Koekoek, enz. ontbreken. Informatie over het voorkomen van deze vogels zou dit artikel onnodig langer gemaakt hebben.

Het ontbreken van bij ons gewone soorten is daarentegen wel vermeld (o.a. Witte Kwikstaart en Tjiftjaf). Dit voor de onoverzichtelijkheid. Tenslotte is een lijst met vakantiewaarnemingen (zoals onder 'algemeen' reeds vermeld) afhankelijk van de ekskursiedeelneemers, hun aantal, het al dan niet fanatiek vogelen, ervaring en meer van dat soort zaken. De besproken soortenlijst mag als een 'gemiddelde' gezien worden. Weliswaar vallen sommige factoren positief uit (b.v. het kamperen en twee bezoeken), aan de andere kant beperkte tijdens de eerste vakantie een peuter van 1½ jaar de mogelijkheden, in 1983 had deze versterking gekregen van een broertje om alles wat vleugels heeft op te jagen. Op genoemde lijst zijn hierdoor nachtvogels, rietzangers en grasmussen niet of nauwelijks vertegenwoordigd.

9. Nawoord.

Een aansporing om de vakantie in de Alpillen, Crau en Camargue door te brengen is na het lezen van het voorgaande waarschijnlijk niet meer nodig. Wel het advies om dit bezoek niet uit te stellen. In het dichtbevolkte Europa moet iedere vierkante meter economisch nut opleveren en zo verdwijnt er jaarlijks nog een stuk Crau en een stuk Camargue. Geeft de Camargue op de Michelin-kaart de indruk een groot moerasgebied te zijn, in werkelijkheid zijn de drogere delen wijngaarden en in de nattere gebieden verbouwt men rijst. In 1983 nog was men met bulldozers bezig om nieuw sawah's aan te leggen. De huidige situatie doet wat denken aan de Flevopolders, waar men om te vogelen heel wat km's kultuurgrond moet nemen.

Wat de Crau betreft is de situatie nog treuriger. Op de kaart is te zien dat het gebied door vele kaarsrechte wegen doorsneden is. Maar er is meer, zoals Frits Bom dreigend kan zeggen. Reeds in de 16^e eeuw kwamen Hollanders naar Zuid-Frankrijk om niet alleen de Camargue droog te leggen, doch ook om de Crau met kanalen en sloten te doorsnijden. Het is geen toeval dat woorden als 'digue' en 'ringsloot' in het Frans voorkomen. Deze irrigatie-werken gaan nog steeds door. Verder was de Crau door zijn onherbergzaam karakter in het verleden de plaats voor het situeren van een dynamiet-fabriek, munitie-depots, een kazerne, de vuilstort van Marseille en meer van dat fraais. In de her en der verspreide fragmenten met nog het echte Crau-karakter zijn getuigen

te zien van mislukte pogingen tot ontginning. Echter, tegenwoordig zijn er dermate zware en geavanceerde landbouwwerktuigen dat ontginningen minder gedoemd zijn te mislukken. Het biologisch station, gevestigd in La Tour du Vallat in de Camargue, zet zich in om tenminste een gedeelte van de Crau in de oorspronkelijke toestand te bewaren. Wat de Alpillen betreft: deze hebben zich door hun ontoegankelijkheid weten te verdedigen tegen de expansiedrang van de mens. Wel zijn hier andere gevaren: het nest van de Aasgier, vlak bij de radiatoren bij Les Baux moet continu bewaakt worden. Waartegen weten wij niet, omdat de franse woorden voor geweer en eierverzamelaar ons niet bekend zijn.

Dank, dank!

Allereerst willen wij Jeroen Helmer bedanken voor zijn tekeningen bij dit artikel. Ook voor de tips die hij ons gaf zijn wij hem erkentelijk. Wouter Helmer, Henk Strijbosch van de afd. Dieroecologie (W. en N.), Toon van Dijk, Raymond Schuurkes en Ward Hagemeijer bedanken wij eveneens voor hun aanwijzingen, hulp, tips en verdere informatie bij de voorbereidingen naar dit stukje Afrika in Europa.

Literatuur:

- Blondel J., Isenmann P. 1981. Guide des oiseaux de Camargue. Delachaux et Niestlé, Paris.
- Yeatman L. 1976. Atlas des oiseaux nicheurs de France. Société Ornithologique de France, Paris.
- Ferguson-Lees J., Hockliffe Q. en Zweeres K. 1975. A guide to Bird-watching in Europe. The Bodley Head, London.
- Thissen J. 1979. Ornithologische waarnemingen. In: Strijbosch H, Verslag excursie Z.O.Frankrijk, Corsica en N.W.Italië. Verslag nr. 173. Afd. Dieroecologie, Nijmegen.
- Schuurkes R. 1980. Ornithologische waarnemingen. In: Strijbosch H. Verslag excursie Z.O.Frankrijk. Verslag nr 186. Afd. Dieroecologie, Nijmegen.
- Dorp D. van. 1981. Ornithologische waarnemingen. In: Strijbosch H. Verslag excursie N.Spanje en Z.Frankrijk. Verslag nr. 198. Afd. Dieroecologie, Nijmegen.
- Helmer W. 1982. Ornithologische waarnemingen. In: Strijbosch H. Verslag excursie Z.O.Frankrijk. Verslag nr. ? Afd. Dieroecologie, Nijmegen.
- Peterson R.G., Mountfort G. en Hollom P. 1974. Petersons Vogelgids van alle Europese vogels. Elsevier, Amsterdam.
- Kaarten:
- Michelin carte 83, 1:200.000 (Carcassonne-Nîmes), Pneu Michelin, Paris.
- Michelin carte 84, 1:200.000 (Marseille-Menton), Pneu Michelin, Paris.
- Carte Topographique 66, 1:100.000 (Avignon-Montpellier), Institut Géographique National, Paris.

Henny en Rob Gorissen,
Heilige Stoel 52-12,
6601 VG Wijchen.

ER WORDEN BEZORGERS GEZOCHT VOOR DE GANZENFOLDER!!!!

Deze tekst, die in concept is opgesteld door de heer Hermsen, is goedgekeurd in de ledenvergadering van 8 september jongstleden. Opgeven bij Johan Thissen (08891-5852).

GANZEN

In het poldergebied van de Nederrijn, dat zich uitstrekt van Wezel tot Nijmegen, is de wilde gans gedurende de wintermaanden een bekende verschijning. Wie kent niet het indrukwekkende schouwspel van wilde ganzen, die in V-vormige rijen onder een aanhoudend geroep door de winterlucht vliegen of de fraaie aanblik van grazende ganzen in het winterse polderland?

Op een goede dag in december, als de temperatuur het vriespunt nadert en de eerste sneeuw het land bedekt, arriveren de ganzen in hun overwinteringsgebied aan de Nederrijn. Met de komst van de ganzen naar deze landstreek leeft ook de belangstelling van de mensen hier voor deze interessante vogels weer op. Steeds meer geïnteresseerden trekken er in op weekeinden in de winter op uit om met hun kijker de wilde ganzen op hun pleisterplaatsen gade te slaan. Publicaties in de krant, al hadden deze in het bijzonder betrekking op de jacht op ganzen, hebben er eveneens toe bijgedragen, dat er een stijgende belangstelling is ontstaan voor deze prachtige trekvogel.

De Vogelwerkgroep Rijk van Nijmegen en omstreken wil door middel van dit foldertje een bijdrage leveren aan de verbreiding van de kennis omtrent de wilde gans en zijn leven, de achtergronden van zijn aanwezigheid en zijn gedrag. Misschien zal dit opstel voor sommige lezers aanleiding zijn tot een meer diepgaande bestudering van hetgeen er op grond van langdurig wetenschappelijk onderzoek en veldwaarnemingen over het leven van de wilde gans bekend is. Boekwerken over dit onderwerp zijn bij de boekhandel verkrijgbaar, onder meer het boek "Wilde Ganzen in Nederland", dat bij de samenstelling van dit artikel als leidraad heeft gediend.

Deze folder handelt alleen over de ganzen, die hier in grote getale overwinteren en niet over het honderdtal ganzen, dat ook in de zomer in de Ooypolder verblijft. Deze ganzen zijn hier uitgezet en eigenlijk niet wild.

In Nederland komen, behalve enkele zeldzame soorten, die meestal uit gevangenschap zijn ontsnapt of die werden uitgezet, zes soorten ganzen in de vrije natuur voor, te weten de Grauwe Gans, de Kolgans, de Rietgans, de Kleine Rietgans, de Rotgans en de Brandgans. Behalve de Grauwe Gans, die verspreid in Europa broedt (ook in de Ooypolder, waar deze soort uitgezet is), broeden deze vogels in de meest noordelijk gelegen gebieden op aarde,

Eind augustus en in de loop van september verlaten de wilde ganzen de broedgebieden in het noorden en beginnen aan een duizenden kilometers lange tocht naar hun winterkwartier. Iedere ganzensoort kent haar eigen trekroute en vaste pleisterplaatsen op deze route. Onder invloed van het weer verplaatsen de ganzen zich via de trekroutes in de richting van de overwinteringsgebieden. Non-stop vluchten van 2000 km en meer zijn hierbij geen uitzondering.

In het Nederrijnse land, in het bijzonder in de Duffelt en op Salmorth, overwinteren in hoofdzaak de Rietgans en de Kolgans. Gedurende de laatste winters werden hier tien- tot twintigduizend overwinterende ganzen geteld. Deze uitgestrekte en afgelegen gebiedsdelen zijn uitermate geschikt als overwinteringsgebied voor wilde ganzen. Er heerst voldoende rust, de kans op verstoringen is vrij gering en als deze wel eens voorkomen hebben de ganzen voldoende mogelijkheden tot uitwijken. De hagen, houtwallen en boomrijen bieden de ganzen uitstekende beschutting en dekking gedurende het dagelijkse voedselzoeken in de weilanden en op de akkers. In dit verband dient ook vermeld te worden, dat in het Duitse gedeelte van het overwinteringsgebied sinds 1974 de jacht op de wilde ganzen geheel gesloten is. Gedurende de nacht verblijven de ganzen op de slaapplaatsen, die in deze omgeving gelegen zijn in de Bijland, de Kaliwaal bij Kekerdom, de Oude Waal, de Gendtsse Waard, de Bisonbaai en bij hoog water eveneens op Salmorth en in de

Millingerwaard. Bij zonsopgang vertrekken de ganzen naar de voedselterreinen. De ochtendtrek duurt een half tot een heel uur. Hij kan verlopen in één of meerdere grote groepen, dan wel geleidelijk troep na troep. De dag brengen de ganzen door met grazen, dat vooral op plaatsen zonder oppervlaktewater onderbroken wordt door drinkvluchten. 's Avonds tegen zonsondergang en soms als de duisternis al helemaal is ingevallen vertrekken de ganzen naar hun slaapplaatsen. Gedurende de avondtrek en het verblijf op de slaapplaats is er een voortdurend geroep te horen. Het zijn sociale signalen, waarmee de ganzen onderling contact onderhouden.

Het voedsel van de gans bestaat in hoofdzaak uit gras en op de akkers uit valgraan en andere oogstresten, zoals bietekoppen en valaardappelen. De gans is een grote vogel en heeft veel voedsel nodig. De Kolgans bijvoorbeeld gebruikt per dag ongeveer 700 gram vers gewicht aan plantmateriaal. Aangezien het voedsel veelal gezocht wordt in weilanden en op akkers rijst vanzelfsprekend de vraag of en in hoeverre er sprake is van door ganzen veroorzaakte landbouwschade. In Nederland en in het buitenland, onder andere in Engeland en in de Verenigde Staten, is veel onderzoek verricht naar de gevolgen van begrazing van wintergraan en grasland door wilde ganzen. Uit deze gedegen studies is een omvangrijke hoeveelheid betrouwbare gegevens voortgekomen omtrent de betrekkingen tussen wilde ganzen en de landbouw. Aan de hand van deze gegevens kon worden vastgesteld, dat begrazing van wintergraan en grasland in het algemeen geen opbrengstvermindering tot gevolg heeft. In een groot aantal gevallen was er integendeel sprake van een hogere opbrengst, nadat de betreffende percelen door ganzen waren bezocht. Dit is een gevolg van de bemesting door de ganzekeutels en van een betere uitstoeling van het graan - er komen meer halmen per gezaaide korrel - als de ganzen het land begraaft hebben. Omdat er in de periode dat de ganzen hier zijn (midden december tot begin maart) toch geen gras geogst kan worden, is er geen sprake van dat de ganzen gras opeten, dat in koeiemagen terecht had kunnen komen. Grazende ganzen hebben over het algemeen dezelfde gunstige invloed op grasland en wintergraan als grazende schapen.

Verstoring van grazende ganzen kan de oorzaak zijn van schade in een gebied. Van nature zijn ganzen geneigd zich bij het zoeken naar voedsel in de loop van de dag meer en meer te verspreiden. Verstoring drijft de ganzen echter op een hoop, zodat er grote aantallen op een kleine oppervlakte voorkomen. Deze extreem hoge bezettingsdruk kan schade tot gevolg hebben. Verstoring heeft verder meestal tot gevolg dat de ganzen op de wieden gaan. Dit kost natuurlijk energie, waardoor ze extra veel moeten grazen. Niettemin zien sommige boeren de ganzen liever op het land van hun buurman foerageren. Merkbare schade kan ontstaan als ganzen bij opdooi foerageren op wintergraan. In dit geval worden nogal eens de graanplantjes met wortel en al uitgetrokken. Een goede manier om schade te voorkomen is dan het plaatsen van stokken met zakken op het graanveld. Dit voorkomt dat de ganzen het perceel bezoeken.

Een groep ganzen in het veld maakt op het eerste gezicht een ongeordende en warrige indruk. De vogels krioelen door elkaar, achtervolgen elkaar, vallen elkaar aan of vliegen plotseling massaal op, alles onder het uitstoten van steeds wisselende geluiden. Deze ordeloosheid is echter slechts schijn. Een meer aandachtige beschouwing leert al spoedig, dat er binnen die onoverzichtelijke massa een zekere orde bestaat. Men ontdekt, dat bepaalde vogels bij elkaar horen, in elkaars buurt blijven en elkaar in alles volgen. Zo'n groepje bijeenziende vogels is een gezin, bestaande uit een mannelijke gans, de gent, een wijfje en een of meer jongen. De gezinsleden hebben onderling een hechte band, die bijna een jaar blijft bestaan. Dit is nodig omdat in deze periode de opvoeding van de jongen tot zelfstandigheid plaatsvindt. De jonge ganzen leren dan van hun ouders de vaardigheden die ze moeten bezitten om zich in de ganzenmaatschappij te kunnen handhaven.

Uit veldwaarnemingen is gebleken, dat ganzengezinnen en groepjes alleenstaande ganzen zich tot grotere groepen aansluiten. Deze ganzentropen ontstaan tijdens of kort na de broedtijd en zijn zelden groter dan 200 exemplaren. In dit groepsverband, dat lossier van aard is dan in de winter, trekken de ganzen in de herfst naar de overwinteringsgebieden en in het voorjaar naar de broedterreinen in het noorden. Het leven in groepen is voor de ganzen noodzakelijk om te kunnen overleven. Binnen de groep vinden ze bescherming tegen de vele gevaren, die van buiten dreigen. De meest ervaren dieren geven in de groep de toon aan door bijvoorbeeld te alarmeren bij dreigend gevaar van roofdieren of mensen en door de weg te wijzen naar geschikte voedsel-, drink- en rustplaatsen. Binnen een ganzentrop bestaat een bepaalde rangorde. Niet de kracht of de ervaring van een dier bepaalt de rang, maar het aanzien van de groep, waartoe het behoort. Het duidelijkst is dit waar te nemen tijdens het voedselzoeken en bij de drinkplaatsen. Paren met jongen voeren de boventoon, waarbij de grotere gezinnen de kleine overheersen. Op de ranglijst komen dan achtereenvolgens volwassenen paren zonder jongen, groepjes jongen in gezinsverband zonder ouders, alleenstaande volwassen vogels en tenslotte alleenstaande jongen.

Een wezenlijk kenmerk van ganzenmaatschappij is de paarvorming. Twee ganzen, die een paar vormen, zijn voor het leven en oafscheidelijk met elkaar verbonden. Bij verlies van de partner schijnt de overgeblevene in veel gevallen geen nieuwe verbintenis aan te gaan. De paarvorming heeft plaats in de overwinteringsgebieden en vooral ook tijdens de voorjaarstrek. In deze periode kan men bij de Kolganzen de zogenoemde "triovlucht" waarnemen. Drie vogels, voorop een wijfjesgans, gevolgd door een gent en op afstand door een derde gans, vliegen langdurig achter elkaar aan boven een pleisterplaats. De vlucht eindigt veelal in een wilde achtervolging op de grond tussen de grazende soortgenoten door. Ook een ander boeiend ritueel, de "triumfceremonie", heeft vooral in het voorjaar plaats. Het verloop hiervan is als volgt. Een gent bedreigt een soortgenoot en verjaagt hem. Vervolgens keert hij onder het uitstoten van een overwinningskreet met klappende vleugels als overwinnaar bij het wijfje terug. Het wijfje stemt met luid geroep met hem in en beweegt haar hals langs die van haar partner. Het geroep gaat tenslotte over in een geruststellend klinkend gesnater, waarbij de halzen van beide vogels naar beneden en hun snavels iets omhoog gericht worden.

Al deze handelingen hebben te maken met het aangaan en de bevestiging van relaties. Het gezins- en groepsleven van de wilde ganzen is een boeiend onderwerp van studie en waarneming. Het is wonderlijk om te zien hoe binnen de ganzenmaatschappij de individuen, de gezinnen en de groepen als een geordend geheel functioneren. Het raderwerk van zo'n gemeenschap is tegelijk echter zeer kwetsbaar. Tijdelijke en blijvende verstoringen op de overwinteringsplaatsen en veranderingen van allerlei aard in het landschap vormen een bedreiging voor het voortbestaan van de wilde ganzen.

Willen we er zeker van zijn dat deze prachtige vogel ook in de toekomst behouden blijft, dan zijn er maatregelen nodig, die er op gericht zijn voor de in ons land overwinterende ganzen een aantal overwinteringsplaatsen veilig te stellen. Dit kan geschieden van overheidswege door aankoop en inrichting van daartoe geschikte terreinen en, zoals dit in de praktijk reeds in enkele gevallen is verwezenlijkt, op vrijwillige basis door goede afspraken op dit punt met grondeigenaren, grondgebruikers en terreinbeheerders, met jagersorganisaties, recreatie-instellingen en lokale overheden.

In het Duitse gedeelte van het Nederrijnse overwinteringsgebied is, zoals reeds gezegd, de jacht op ganzen geheel gesloten. Hoewel er ook in dit gebied als gevolg van verscheidene andere menselijke activiteiten verstoringen voorkomen, is het jachtverbod toch een belangrijk winstpunt.

Wij hopen tenslotte met het bovenstaande verhaal, waarin tengevolge van de beperkte ruimte veel onbesproken moest blijven, bij de lezer belangstelling te hebben kunnen wekken voor de wonderbaarlijke en verrassende wereld van de wilde gans.

WERKGEBIED

Rijk van Nijmegen, Overbetuwe ten zuiden van de Linge en ten oosten van RW 75, Duffelt, Salmorth, Reichswald (Kleef), de kop van Limburg, Land van Cuyk, Land van Maas en Waal ten oosten van de lijn Wamel-Megen.

BESTUUR

Voorzitter: Johan Thissen, Hobbemaweg 118, 6562 CW Groesbeek
 1^e secretaris: Laurens Rietveld, Parkweg 50, 6511 BH Nijmegen, 080-231978
 Administratief secretaris: Rob Gorissen, Heilige Stoel 52-12, 6601 VG Wychen,
 08894-14716

Penningmeester: Louis Geraets, Burg. van Raaystraat 27, 5437 BC Beers, 08850-20263

WERKGROEPEN

Archief: Peter Brouwer, Pater Brugmanstraat 49, 6522 EH Nijmegen 080-220618

Excursies: Laurens Rietveld, Parkweg 50, 6511 BH Nijmegen, 080-231978

Kunstmatige nestgelegenheid: Wim Schurink, Marialaan 39, 6541 RB Nijmegen,
 080-773551

Rivierentellingen: Herman Meeke, de Steekse Acker 12-25, 6546 DD Nijmegen,
 080-783301

Roofvogeltellingen: Gerard Müskens, Papenbergseweg 25, 6585 KV Mook, 08896-1767

Vogelkursussen: Johan Thissen, Spoorlaan 22, 6562 AN Groesbeek, 08891-1523

Contactpersoon Werkgroep Land van Cuyk:

Rein Böhmer, Tolsestraat 16, 5363 TC Velp (bij Grave), 08860-3330

Asyls in de regio

H. Huilmond, Rijkstraatweg 303, Beek-Ubbergen, 08895-3376 (roofvogels en uilen)

B. Jansen, Weg door Jonkerbos 5, Nijmegen, 080-551439

S. Reichgelt, Hogewaldseweg 6, Groesbeek, 08891-3195

M. Reijnders, Heijenseweg 51, Gennep, 08851-1906

J. van der Vaart, Jozef Israëlsstraat 15, 6521 MS Nijmegen, 080-234470

CONTRIBUTIE

Werkende leden f 10,--
 Sympatiserenden f 15,--
 Jeugdleden tot 18 f 5,--
 Gezinsleden f 2,50

GIRONUMMER

4463052 ten name van
 VWG Rijk van Nijmegen e.o.
 Jan van Cuykstraat 46
 5431 GC C U Y K